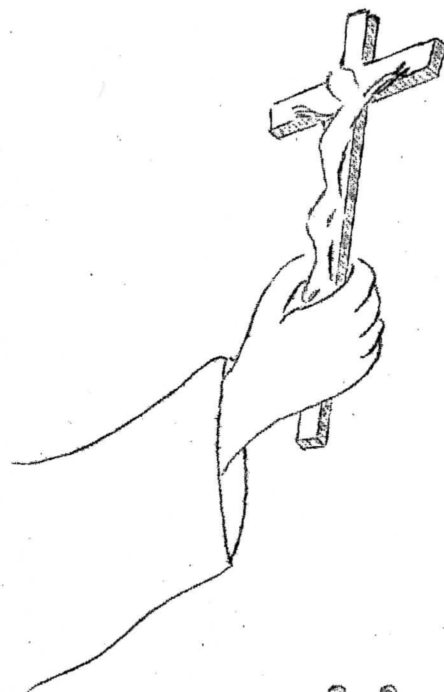
Idi naviještaj

Zadar 1964

Sh. Lidija Tomić

Zgb. 1964.

idi naviještaj

zadar 1964.

I D I   N A V I J E Š T A J

PRAKTIČNE UPUTE

za

KATEHIZACIJU

Prema o.Pavlu Heegu
priredio
o. Ivan Jeger

Nadbiskupski Ordinarijat Zadar

Br. 1020/62 6.VII 1962.

"Imprimatur"

Nadbiskup

Msgr Mate Garković

Izdao: Župni Ured Turanj
Odgovara: O.Ivan Jeger upr. župe Turanj, zp. Filipjakov
Umnoženo u samostanu ss. "Naše Gospe",Zagreb I Primorska 20.

Predgovor

Ovo je djelce posvećeno spoznaji,da djeca nemaju samo uši, nego i oči, jezik, ruke i noge; da nemaju samo pamćenje nego i razum i volju. Ne treba ni spominjati, kako nam valja voditi računa o činjenici, da među djecom ima mališana kao i dvanaestogodišnjaka, da među djecom nisu same djevojčice nego da ima i dječaka. Nekim će učenim tumačiteljima katekizma ove očite činjenice iz dječjeg svijeta sijevnuti možda kao neki bljesak otkrivenja.No zacijelo je na to mislio iskusni pastir i sveti Papa Pijo X. kad je rekao,da dijete treba poučavati u katekizmu postepeno i prema njegovoj sposobnosti.

Ove konkretne i praktične savjete kako da s uspjehom katehiziramo preporučamo svima koji su pozvani, da djeci usade živo znanje o Isusu Kristu i ljubav prema našem Spasitelju. Djelce će biti od koristi i majkama, koje kod kuće same poučavaju svoju sitnu djecu kao i časnim sestrama i ostalim članovima Bratstva kršćanskog nauka.Bit će ono korisno svim vjeroučiteljima, koji žele da opet pronađu put do djetinjeg srca i razuma. Uvjereni smo, da će iznad svega biti od pomoći mladim ljudima, koji se spremaju za svećeništvo,a često padaju u napast, da malu djecu, koja k njima uzdižu začuđene poglede svojih širom otvorenih očiju, tretiraju kao svoje drugove iz dvorane teološkog fakulteta.

"On nikada nije bio prezaposlen, nikada preumoran, kad....."

I. Poglavlje

UZVIŠENOST I ODGOVORNOST KATEHETSKE SLUŽBE

Kad je Isus hodao ovom zemljom, svima je jasno bilo, da ljubi djecu. Nikada nije bio prezaposlen ili preumoran, kadgod su maleni željeli da dođu k Njemu. Isus i danas isto tako ljubi djecu naše domovine, kao što je prije devetnaest vjekova ljubio malu djecu Palestine. On je istinski zahvalan svim onim odgojiteljima, koji za Njegove mališe rade ono, što bi veoma rado On sam za njih učinio.

Drugi Isus

Katehiste ili Katehistica, odani svome pozivu, mogu se u izvjesnom smislu zvati drugim Isusom. Odgovarajući tome svetom imenu, oni moraju biti spasitelji. Oni mogu učestvovati u Njegovu djelu spasavanja duša pokazujući djeci put u nebo. Katehistica doduše ne može opraštati grijehe, ali može učiniti nešto mnogo veće: ona može predusretati grijehe. Nijedna sestra nije nikada nijednu dušu odriješila od i jednog jedincatoga grijeha, ali ćemo istom u nebu saznati broj grijeha, od kojih je sačuvala nebrojene duše.

Veoma težak posao

Poučavati djecu u vjeronauku veoma je težak posao. Kateheta mora dobro paziti, da ono što govori bude ispravno i točno ne samo stvarno, samo po sebi, nego da to i kod djeteta izazove točne predodžbe i da dijete sve ispravno usvoji. Vjeroučitelji ne će postići svrhu svoga poučavanja, ako djetinju pamet samo nakljukaju s izvjesnim brojem konstatacija iz katekizma. Životi svetaca pokazuju, kako zrnce istine pohranjeno u srcu često vrijedi više nego stotina takvih zrnaca natrpanih samo u pamćenju. Poučavajući malo dijete oni moraju nastojati da mu pomognu ne samo da upozna Isusa, nego da Ga i ljubi; ne samo da dijete naizust nauči svoje molitvice, nego da ih i razumije i uvažava; ne samo da svoju vjeru uči, nego da i praktički po njoj živi.

Rad treba vršiti u duhu Crkve

Katehist mora kolikogod može nastojati, da se u svemu prilagodi duhu dekreta Pape Pija X. (1). Prema tome dekretu: "Niti za prvu sv. ispovijed, niti za prvu sv. pričest ne traži se potpuno i savršeno poznavanje kršćanskog nauka. Ali dijete treba da kasnije postepeno nauči sav katekizam, prema svojim sposobnostima.

1) "Quam Singulari", 10. kolovoza 1910.

Od djeteta se prije njegove prve sv. Pričesti traži toliko poznavanje vjere, da može prema svojim silama shvatiti one tajne vjere, koje su potrebite za spasenje (necessitate medii), (1), da razlikuje između Euharistijskoga Kruha i običnog, tvarnog kruha, pa prema tome da Svetoj Euharistiji pristupi s pobožnošću, koja odgovara njegovim godinama."

Taj dekret jasno razlikuje između djece, koja se pripravljaju za prvu svetu Pričest, i djece, koja su prvu svetu Pričest već primila. Velika je razlika u građi koju te dvije grupe imaju da prouče, ali je metoda učenja ista: "postepeno" i prema njihovim sposobnostima.

Prema sposobnostima djeteta

Bez obzira na to tko je učenik, katehista mora uvijek imati na umu da ga poučava "prema njegovim sposobnostima". To vrijedi za sveučilište, za srednju i za osnovnu školu

Pamćenje, razum i volja

Ne valja prosuđivati sposobnost djeteta samo po njegovu pamćenju. Osim pamćenja dijete ima i razum i volju. Ako se katehist bude osvrtao samo na pamćenje djeteta, upast će u pogrješku, da se zadovolji time, da dijete nauči katekizam napamet i mogne ga odgovarati

(1) Kao prijeko potrebito sredstvo za spasenje

naizust. Ali ako se ne potrudi, da dijete i shvati ono što uči napamet, njegov će se rad malo razlikovati od uvježbavanja kakve papige. Koji vjeroučitelj ili časna sestra budu mislili na to, da dijete osim pamćenja imade i razum, ići će uvijek za tim, da im djeca shvate lekciju tako jasno, da ju mogu i drugima objasniti. Međutim, i to će poučavanje biti nedostatno, ako se ne bude vodilo računa još o jednoj činjenici, da dijete ima i volju. Vjera nije nešto što treba samo znati, nego nešto što treba i ljubiti i u život provoditi. Ne samo nešto, što treba učiti, nego i nešto, što treba proživljavati.

Uši, jezik, oči, ruke i noge

Procjenjujući sposobnost djeteta dobar katehist ne će zaboraviti, da dijete osim ušiju ima i jezik, oči, ruke i noge. Sv. Toma i svi dobri filozofi smatraju, da u razumu nema ništa, što nije bilo prije u osjetilima. Mjesto "u osjetilima" staviti "u ušima" značilo bi neopravdano ograničenje. Osim "slušanja", vodi još mnogo drugih puteva do razuma. Riječi kao što su "slušanje, pričanje, pjevanje, gledanje, pisanje, crtanje, rad, rezbarenje, modeliranje, hodanje, vježbanje" navode nas na bezbroj raznih načina i sredstava, kojima možemo postići ugodnu i korisnu raznolikost. Ta sredstva ne pomažu samo djetetu, da svoju vjeru memorira: ona mu pomažu, da na nju i misli.

Što su i kakva su neka od tih sredstava, bit će izloženo u slijedećim poglavljima.

II P o g l a v l j e

METODE, PREMA KOJIMA DJECA PRIPOVIJEDAJU I SLUŠAJU

U prethodnom poglavlju naveli smo riječi Pape Pija X., da djecu moramo poučavati "prema njihovim sposobnostima". Evo tri rečenice, koje će nam pomoći, da uvijek imamo pred očima sposobnost djeteta:

1. Osim odrasli je imade i mlađe i sasvim male djece.

2. Osim pamćenja dijete ima još i razum i volju.

3. Osim ušiju dijete ima i jezik, oči, ruke i noge.

Prva nas rečenica opominje, da ono što bi moglo biti dobro za djecu od jedanaest i više godina, može biti sasvim neprikladno za djecu između osam i jedanaest godina, a pogotovo potpuno neprikladno za još manju djecu.

Druga znači: pamćenje je dobra stvar, ali nije sve. Pamćenje pomaže recitaciju: no razum je potreban da se nešto razumije, a volja da bi se to shvaćeno provelo u djelo.

Treća rečenica dopušta, da je slušanje dobar put do razuma, ali nas opominje da ne zanemarimo ni druge vrijedne puteve, na koje nas navode riječi "jezik, oči, ruke i noge."

Osim ušiju dijete ima i jezik

"Dijete ima ne samo uši, nego i jezik, oči, ruke i noge." Ima li išta očitije od ovo-

ga? Pa ipak, koliko katehist.. vidi u ovoj rečenici sve mogućnosti, koje ona sadržava? Obradimo u ovom članu samo ovaj dio rečenice : "Osim ušiju dijete ima i jezik." Na što nas sve ne navode ove riječi "uši" i "jezik", čime bismo svoje poučavanje mogli učiniti zanimivijim i uspješnijim!

Pitanja i odgovori:

1. Pričajte djeci: razgovarajte sa djecom, a nemojte vazda sami govoriti.

2. Pitajte i odgovarajte na pitanja, ne samo na ona koja stoje u knjizi, nego i na svoja vlastita pitanja,kao i na ona, koja vam budu postavljala djeca.Uvedite običaj,da najprije postavite pitanje, a onda, preko reda pozovite nekoga, da odgovori na to pitanje. Znajte biti interesantni i zabavni. Zaklopite od vremena do vremena knjigu i dajte da vam djeca postavljaju pitanja. Osim pitanja, koja traže podulji odgovor, postavljajte i takova, na koja se može odgovoriti i jednom jedinom riječi. Igrajte na primjer igru: " Recite mi jednom riječju".

3. Služite se dijalogom,stvarnim ili izmišljenim. Pretpostavite da ste vi židov,protestant ili bilo koja druga osoba, koja ne zna ono, što se u nekoj lekciji obrađuje,nego traži, da joj djeca to pripovijedaju i objašnjavaju.

Problemi, usporedbe, primjeri:

4. Postavljajte probleme, raspravljajte o njima i rješavajte ih. Kao pripomoć kod toga možete postavljati jednostavna pitanja,koja počinju sa: "Uzmimo da...", što onda, ako .....?" "Što bi.....?"

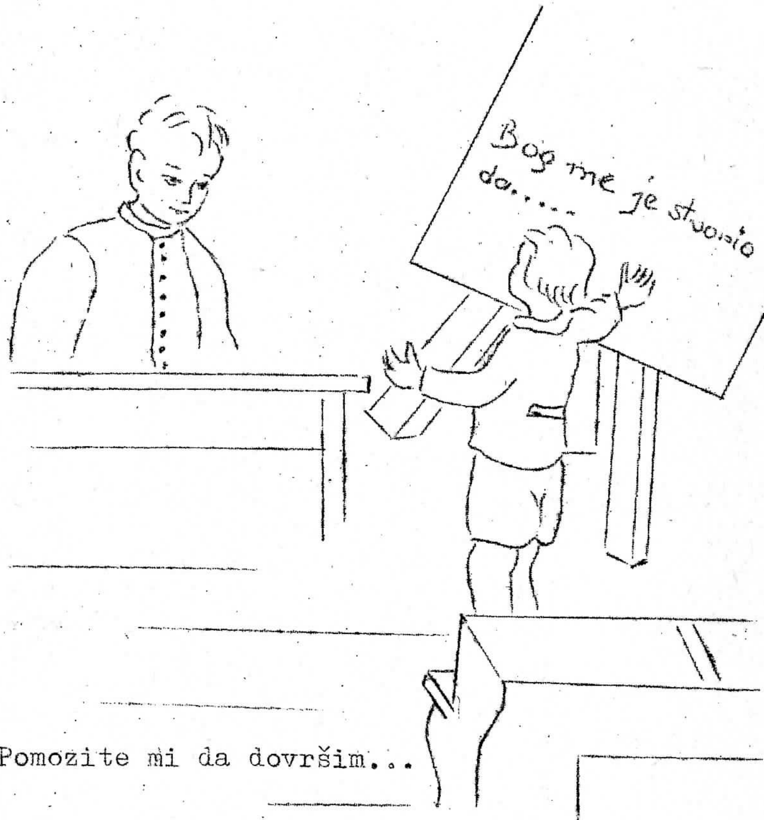
5. Upotrebljavajte usporedbe i primjere. U tom će vam biti od pomoći ako spomenete stvari, koje se vide ili čine u crkvi, u sakristiji, na ulici, kod kuće. Potičite djecu da sama iznose svoje vlastite primjere i usporedbe.

Pripovijesti, pjesme, deklamacije i crkvene pjesme:

6. Pripovijedajte priče, koje se odnose na predmet; dajte da ih i djeca pripovijedaju

7. Uključite u obuku i prikladne pjesme i deklamacije, pustite da djeca nađu glavne momente lekcije i da o njima raspravljaju.

8. Uzmite jednu crkvenu pjesmu,ispričajte njezinu povijest, razjasnite njezino značenje, istaknite točke doktrine, koje u sebi sadrži, pa ju pjevajte kao molitvu.

Pomozite mi da dovršim...

Igre:

9. Igrajte igru: "Pomozite mi da dovršim!"

Uzmite prve riječi jedne važne izreke,pa pustite da djeca nadopune ostalo (Bog me je stvorio, da...)

10. Igrajte igru: "Recite mi, odakle je to..."

Zadajte im rečenicu iz koje molitve, a djeca neka kažu, odakle je to. Na pr. " Koji će doći suditi žive i mrtve" -Apostolsko vjerovanje.

11. Igrajte igru: "Recite mi, što znači!" Uzmite na primjer jednu težu riječ iz djela kajanja i tražite, da djeca nađu njezin sinonim (Sve "ostale" - sve "druge").

12. Igrajte igru: "Recite mi, što sam vam pripovijedao- la !" Objasnite, na primjer, nešto, pa dajte da djeca ponove to objašnjenje.

13. Igrajte igru: "Pomozite mi, ako zaboravim". Na primjer, ispričajte u jednostavnom obliku, ali točno, nešto iz katekizma, a onda kušajte da to ponovite gotovo riječ po riječ. Kad dođete do jednog važnog mjesta, riječi ili rečenice, oklijevajte kao da ne znate dalje, i dajte da vam djeca pomognu, došapnu.

Sredstva da se postigne svrha

Sve što je naprijed izloženo,samo su čiste sugestije. Poslužiti se njima treba samo ukoliko su stvarna pomoć da se svlada jedan

točno određeni predmet, predviđen za izvjesno određeno vrijeme. Što se uči, treba da bude mjerodavno za način kako da se poučava, a ne obratno. Solidni i trajni rezultati ne mogu biti posljedica samo igranja. I učitelj i učenik morat će podjednako da se potrude i podnesu izvjesne napore. Međutim postoji i tako nešto kao što je težak i naporan rad a ipak spojen s osjećajem sreće! Domišljaji, koje predlažemo nemaju namjeru, da djecu zabavljaju, nego da ih zainteresiraju, ne da isključe rad, nego da na nj potaknu. I kakogod to možda izgleda čudno, to drugim riječima znači: svrha im je, da vrijeme vjeronauka učine najsretnijim časovima dana.

\+ + +

III Poglavlje

METODE KOJIMA DJECA GLEDAJUĆI UČE

"Osim ušiju dijete ima i jezik, oči, ruke i noge". To je naša već domaća uzrečica, koja, rekosmo, pomaže Kateheti da se sjeti mnogih vrijednih pomagala kod poučavanja vjeronauka. U prethodnom poglavlju uzeli smo iz te rečenice samo ovaj dio: "Osim ušiju dijete ima i jezik", pa smo spomenuli nekoliko pomagala, na koja nas navode riječi "uši" i "jezik". U ovom poglavlju poći ćemo malo dalje i pogledati, što možemo naučiti od riječi "oči".

Putevi i načini, da se pobudi pažnja djetinjeg osjetila vida, tako su mnogobrojni i različiti, da ovdje možemo spomenuti samo nekoliko njih.

Sam tekst:

1. Neka djeca stvarno vide ono, što se nalazi u njihovim tekstovima. Koliko bi manje bilo nesporazuma i grešaka, kad bi djeca pažljivo gledala u svoje knjige. Sjetite se samo na pr. onih besmislenih riječi, što ih djeca uvlače u svoje molitve. Da se tome doskoči, bit će dobro, ako pozovemo nekoliko djece, da koju molitvu govore naizust, a cijeli razred kontro

lira recitaciju i uspoređuje sa tekstom u knjizi.(Usput bismo ovdje primijetili, da bi djeca manje dolazila u napast da kradomice vire u knjige za vrijeme ispita, kad bi u njih pozorno i sabrano gledala za vrijeme učenja).

2. Pomozite djeci, da iz svojih kratkih tekstova izvuku što više koristi. Kada čitate tekstove, čitajte izrazito, polagano i razgovjetno. Kad vi gledate u knjigu, neka to čine i djeca. Kažite im, da budu spremni da nastave ako vi prestanete. Tražite od njih da čitaju kako vi čitate, izražajno, polagano, razgovjetno.

3. Privikavajte djecu, da reflektiraju na ono što vide u svojim tekstovima. Jednostavna je pripomoć u tom poslu,da djetetu stavimo pitanje, na koje se odgovor nalazi u rečenici, što ju je dijete netom pročitalo. Na primjer: Neko je malo dijete netom pročitalo "Bog je upravo tako lijep i divan kako to samo On može biti." Tu prekinite i upadnite s pitanjem: "Baš bi htjeo znati, kakav je Bog. Da li ti znadeš?" (Usput možemo primijetiti, da je ta jednostavna metoda bila upotrijebljena i na visokim i srednjim školama, sa rezultatima koji su iznenadili).

Slike:

4. Služite se slikama. One objašnjuju, što ne mogu objasniti riječi. Slike inspiriraju i obrazlažu, a isto tako i poučavaju. Gđa Dr Montessori veli: "Djeca nemaju samo uši. Ona upijaju očima više nego na bilo koji drugi

način".

Matematički: oko + uho > 2uho
Pedagoški: oko + uho > 2uha.

Papa Sv. Grgur (VI stoljeće): "Onaj,koji ne poznaje slova, na slici može ipak čitati."

Mc Mahon: "Sva priroda pokazuje, kako nam Bog govori u divnim slikama."

Školska ploča:

5. Upotrijebite školsku ploču. Netko je vrlo dobro rekao: "Više vrijedi komadić krede nego pregršt riječi". Ne morate biti nikakav umjetnik.

6. Upotrebljavajte kratice, zagrade, dijagrame. Ta sredstva ne samo da pomažu stvaranju predodžbe, nego služe također i tome,da se dijelovi lekcije analiziraju ili skupljaju u jednu cjelinu. Na primjer, razne vrste grijeha mogu se prikazati:

T (udi)

Teški

T

V (-lastiti)

(grijeh)

g

Laki

L

itd.

Zemljovidi, kartoni, karte, potsjetnice:

7. Upotrijebite zemljovide da pokažete gdje se nalaze zanimljiva mjesta,koja se spominju u lekcijama katekizma i Biblije.

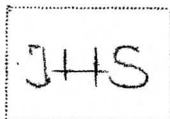
8. Služite se kartonima,na kojima će biti napisane riječi kakve važne molitve ili drugi kakav značajni tekst.

9. Upotrebljavajte karte - potsjetnice . Na jednoj strani neka bude neka teža riječ iz koje molitve, a na drugoj strani značenje te riječi.

Oglasna ploča sa vijestima i plakati:

10. Upotrebljavajte za svoj vjeronaučni razred oglasnu ploču. Nabavite ukrasna slova od gume.

11. Služite se plakatima. Oni veoma dobro pomažu da upozorimo na stvari,koje smo vidjeli u crkvi,ili da ilustriraju izvjesne točke vjerske nauke. Ti plakati ne moraju biti uvijek umjetnička ili komplicirana djela. Možete, na primjer otisnuti jednostavno IHS usred lista papira i ništa više.

Aparati za projeciranje i diapozitive:

12. Upotrebljavajte diapozitive. Ako imadete projektor za diapozitive, onda imadete bezbroj religioznih slika koje možete prikazivati i tumačiti. A budući da će već netko u Vašoj blizini imati i kakav foto aparat, lako ćete moći i sami praviti diapozitive.Fotografirajte lijepe slike iz Biblije i ostalih dobrih djela. Film dadete fotografu da Vam ga razvije. Pojedine sličice stavite među stakal̲ca i diapozitivi su gotovi. Pače, ako želite, i u bojama!

\+ + +

IV Poglavlje

METODE KOJIMA ĆETE UPOSLITI DJEČJE RUKE

Loš Kateheta nastoji da mu djeca budu mirna i ne uspijeva, a dobar nastoji, da djeca budu zaposlena i uspijeva. Čini se prema tome, da bi loš kateheta postao dobrim, kad bi imao na pameti, da je najbolje djecu zaposliti, ako želimo da nam budu mirna. Ali za tu svrhu moramo sastaviti sebi priličan repertoar raznih domišljaja.

Da budu uvijek zaposleni

Samo se po sebi razumije: kad govorimo o tome, da djecu treba držati u pokretu, onda ne preporučujemo razne aktivnosti radi tih aktivnosti. Ako treba da baš sasvim jasno kažemo, onda je naš cilj, da djecu zaposlimo, ali samo u onom smislu, kako je bio zaposlen Dječak Isus, kad Ga je Njegova sveta Majka našla u hramu. Nalazio se usred pravog vjeronaučnog razreda - "zaposlen na djelu svoga Oca".

Tako treba da i mi budemo zaposleni i da nastojimo i djecu zaposliti pravim vjeronaučnim radom u razredu. Naš cilj, ponavljamo, nije da samo zabavljamo djecu, nego da im pomognemo svladati pravi, konkretni posao, koji je pred njima. Upravo radi toga, da bismo taj

zadatak što bolje obavili, mi smo razmatrali razna učevna pomagala, na koja nas je navela udomaćena mudra izreka: "Osim ušiju, dijete ima još i jezik, oči, ruke i noge."

U prethodnim poglavljima nabrojili smo trinaest različitih pomagala, na koja su nas navele riječi "uši" i "jezik", a dvanaest, na koja nas je potakla riječ "oči". Stigli smo sada do riječi "ruke".

Djeca još više nego odrasli vole rukama nešto raditi. Djeca imaju ruke te se vole njima i služiti. Ona rukama pišu, crtaju, mogu izrađivati mnoge stvari, koje u vjeronaučni sat unose život i raznolikost i doprinose, da učenje bolje uspijeva.

Zanimljive stvari koje se mogu pisati:

1. Dajte neka djeca pišu: za svojim sjedalom, u klupama, na ploči, kod kuće.
2. Od vremena do vremena neka djeca po sjećanju napišu koju molitvu. I na visokim školama iznenadili su se mnogi čitajući, što su im učenici napisali kao svoja izdanja izvjesnih molitava, kao što su na pr. Čin kajanja i Vjerovanje apostolsko.
3. Pustite da djeca pišu svoja vlastita pitanja na osnovu katekizma, ali pitanja neka budu takova, da odgovor na njih bude jedan broj, datum, ime, mjesto i t.d.
4. Neka djeca sastavljaju zagonetke, na koje će odgovor biti opet riječ, dvije iz katekizma.
5. Dajte im, da napišu pripovijest po

vlastitom izboru, koja će osvjetljavati jedan određeni predmet iz katekizma. Pripovijest ne mora biti ni originalna, ni istinita. To može biti nešto što je dijete čitalo u nekoj knjizi, časopisu ili u novinama; možda što je dijete uistinu doživjelo, čulo ili vidjelo u kinu.

6. Uzmite bilo koju stranicu iz katekizma, pa neka je djeca reproduciraju, tako da izostave pitanja, a odgovore neka slože zajedno u obliku sastavka.

7. Uzmite opet drugu stranicu iz katekizma, pa neka je djeca pismeno prepričaju kao neusiljen dialog između jednoga katolika i jednog nekatolika.

8. Neka djeca napišu imaginarno pismo nekom protestantu, koji želi da zna....

9. Upriličite kutiju za pitanja. Ograničite njezinu upotrebu na jedan određeni predmet iz katekizma. Djeca neka napišu i ubace pitanja. Kasnije, pošto najprije sami pregledate pitanja, dajte da ih djeca izvlače iz kutije i pokušajte na njih odgovoriti.

Veoma zgodno za

Ilustrirane bilježnice

10. Ponukajte djecu, da zavole bilježnicu za domaće zadatke. Neka u nju unose sve što može ilustrirati ili objasniti bilo koje pitanje, članak, stranicu ili odlomak vjeronaučnog štiva. U tu svrhu može im poslužiti:

a) Slika, skicirana, izrezana, obojena,

nalijepljena, crtana ili opisana.

b) dijagram, grafikon, zagrade, jednadžbe, mape ili kartoni,

c) primjer ili usporedba,

d) koji tekst iz Sv.Pisma, izreka kojega Sveca, ili izjava kakve znamenite ličnosti.

11. Osim pojedinačnih osobnih bilježnica, neka bude i jedna zajednička, opća, za čitav razred, u kojoj će biti sabrane najbolje ideje cijeloga razreda.

12. Najbolje ilustracije u bilježnici mogu se objaviti na plakatama.

13. Pozovite djecu, da priprave bilježnicu iz katekizma ili oglase za izložbu.

14. Poslužite se bilježnicama, koje su dosad kod nas izašle:

a) Bilježnica Božjeg djeteta
(čč.ss. N. D. Zagreb, Primorska 2o).

b) Moja misna bilježnica
(Đakovo, Štrosmajerov trg 6).

c) Moja liturgijska bilježnica
I i II dio
(čč.ss. N. D. Zagreb, Primorska 2o)

Neke stvari koje se lako mogu izraditi

1. Što se tiče slika, ne zaboravite, da se neke mogu obrisima naznačiti, druge možete bojadisati, izrezati, nalijepiti; neke opet postaviti da stoje, montirati, a neke precrtati.

2. Glede plakata, sjetite se, da gotovo nema lekcije u vašem tekstu, koja ne bi sadržavala nekoliko predmeta pogodnih za izradu plakata.

3. Za bilježnice imajte na umu,da ih možete sastaviti na tucete sasvim različitih;neke će biti prikladne za one najmanje, kao naprimjer najjednostavnije slikovnice; druge opet zgodnije za malo odrasliju djecu, sa lijepo i dobro obrađenim problemima.

4. Djeca mogu i modelirati i izrađivati u minijaturi stvari koje spadaju na njihova vjeronaučna gradiva; kao materijal može im poslužiti zemlja, glina, sapun,drvo,papir,tkanina, pijesak, papirština i t.d.

5. Odraslija djeca mogu izrađivati reljefe i zemljovide i na njima označivati mjesta, koja se spominju u Bibliji. (1)

\+ + +

(1) Vidi "Katehist" 2. str. 31 - 39.

V Poglavlje

METODE KOJE POMAŽU DJECI DA RADEĆI UČE

Ako još ima koji čitalac ovih stranica, koji ne zna već napamet jednu izvjesnu rečenicu, krivnja nije na nama. Mi smo pazili, da nijedno poglavlje ne bude napisano, a da ne bude svečano istaknuto: "Osim ušiju dijete ima i jezik, oči, ruke i noge". Eto, sad smo još jednom ponovili i rekli tu istu stvar. Uistinu, nismo mogli a da to ne ponovimo, jer moramo kazati još nekoliko stvari, koje nam ove riječi napominju kao pomagala, koja mogu koristiti kod pouke u vjeronauku.

Vrijeme da se nešto radi

"Noge", posljednja riječ u rečenici, koju proučavamo, veoma je prozaična riječ našeg svakidanjeg govora. Ali se ipak usuđujemo reći, da i ta riječ može da poučavatelja vjeronauka navede da se domisli razumnim pomagalima, koja mu kod predavanja vjeronauka mogu veoma dobro poslužiti. U prvom redu, ta jednostavna, nepretenciozna riječ "noge" dovodi vas odmah na misao,da čovjek ne mora uvijek nužno baš sjediti, niti da bi poučavao, niti da bi učio. Dobri odgojitelji ne održavaju pouku u toku time što uvijek sjede, a isto tako ni djeca.

Evo nekoliko prijedloga kako će se djeca privući i uključiti u rad:

1. Neka vam djeca dolaze k ploči i pod satom vjeronauka.

2. Dajte da svrstani nastupe pred ostalom djecom, kad se radi o kakvom uvježbavanju ili natjecanju.

3. Pustite djecu (Velim "pustite ih", jer oni to žele), da sami izvedu kakvu religioznu scenu, igru.

4. Neka se pripreme i tako odigraju kao da izvode neku "Dječju katoličku radio emisiju".

Posebne priredbe za blagdane:

5. Neka djeca slave razne blagdane tako da:

a) donesu slike svetaca, kojih se svetkovina slavi; te se slike i sličice stavljaju na oglasnu ploču;

b) da napišu na ploču kakvu značajnu izreku sveca, o kojem su možda štogod čitali;

c) Dijete, kojemu je toga dana imendan, neka razredu govori ili pročita kratak životopis svoga sv. zaštitnika.

6. Pokažite djeci, kako treba da su uvijek u potrazi za novim stvarima, prikazima, zgodama ili slikama, koje osvjetljavaju izvjesne točke lekcije iz vjeronauka, pa ih potičite da te stvari donesu na vjeronauk. Najbolje od njih možete objaviti na oglasnoj ploči ili raspraviti u razredu.

Kratak put po Crkvi:

7. Udesite tako, da djecu vodite u nedaleku crkvu, pa im tamo izbliza pokažete oltar, crkveno odijelo, sveto posuđe i t.d.

8. Neka djeca sastave popis slika i kipova, koji se nalaze u njihovoj crkvi.

Po tom popisu:

a) označite predmete, koji će djeca onda potražiti u svojim knjigama;

b) spremite male sastavke;

c) održite jednostavna kratka predavanja;

d) rastumačite postaje sv. križnog puta.

9. Potičite djecu, da posjećuju crkve i katolička svetišta. Neka onda pripovijedaju kod vjeronauka o svemu, što su vidjeli i doživjeli, što je od pravog interesa ili vrijednosti.

Dramatiziranje predmeta iz katekizma:

10. Neka djeca donesu u razred veliku lutku, pa na njoj praktički pokažite, što i kako treba raditi u slučaju krštenja u nuždi.

11. Neka djeca odigraju sve, što je potrebno učiniti, kad je netko ozbiljno bolestan: kako treba poslati po svećenika, prirediti uredno na stolu sve što je potrebno, dočekati svećenika na vratima, odgovarati na molitve i t.d.

\+ + +

VI Poglavlje

METODA PRIPOVIJEDANJA

Iako će iskusni kateheta po svoj prilici znati stotinu načina, kako da pobudi i zadrži pozornost svoje djece ipak su u svemu četiri metode, koje smatramo najvažnijima. Ako budu znali barem ove četiri, može se prilično pouzdano nadati, da će njihov katehetski rad imati uspjeha, barem što se tiče metoda. Evo ukratko sve što treba da znaš

1. Kako se pripovijeda pripovijest.
2. Kako se pokazuju slike.
3. Kako se postavljaju pitanja.
4. Kako se treba služiti komadićem krede.

Umijeće, koje je sam Gospodin posvetio svojim primjerom

Pripovijedanje priča, najstarije je od svih umijeća. Jedina umjetnost, koju je posvetio i sam naš Božanski Spasitelj dok ju je upotrebljavao.

Pričajući priče u vašoj je vlasti, da djecu upoznate sa velikim brojem ljudi, stvarnih i izmišljenih. Ako umijete dobro zapažati osobe i njihove karaktere te postići da ih vaši slušaoci isto tako shvate i razumiju, onda ćete učiniti možda više nego što i sami mislite. Jer na kraju krajeva, ljudska bića počevši od Krista, nešega Gospodina i Bogočovjeka, pa sve dalje redom, imaju na naš život daleko

veći upliv i značenje, nego bilo što drugo. To vrijedi jednako u naravnom kao i u nadnaravnom pogledu, u dobru i u zlu.

Sve kreposti i svi poroci, sva plemenita svojstva kao i sve niske crte, teže za tim kako bi se utjelovile u fantaziji. Čovjek bi gotovo mogao reći, da sve dotle, dok se to zaista i ne zbude, one za nas nemaju mnogo značenja. Vjerojatno smo mi svoje prve pojmove o svojstvima dobra i zla kako ih znademo i upotrebljavamo u običnom, svakodnevnom životu, dobili u dječjim pričama, što smo ih slušali za najranijih dana. Ta su svojstva bila utjelovljena u neobičnoj gomili ličnosti, koje su bile kao žive, a opet potpuno izmišljene.

Ali brzo dolazi vrijeme, kada postaje potrebito nešto prikladnije, da bi se djetetu prikazale bezbrojne mogućnosti i načini života i djelovanja: priče o ljudima, koji su bili ovakovi, ili onakovi, koji su učinili ovo ili ono, uvijek su bile glavni način i sredstva, kojima je čovjek učio svoju djecu umijeću života. To je s vremenom palo u zaborav, kao i tolike druge najtemeljnije stvari ljudske naravi, i bile su zanemarene u onom čudnom devetnaestom stoljeću, a sada gledamo, kako pomalo iskrsavaju i vraćaju se natrag. Ne smije se dogoditi, da djeca gladuju sa svojim pričama i pripovijestima, a te priče i pripovijesti moraju biti o ljudima. Traži se jedino da ti ljudi budu vjerno ocrtani, da imaju pravu ljudsku narav i da se vladaju iskreno i točno prema svome tipu; da dobri budu tako i na taj način dobri, te preporučuju i navode druge na dobrotu; a po zlima da se zle stvari

pokažu uistinu vrijednima prezira.

Što sve postizava dobra priča

Dobar kateheta poslužit će se pričom ne samo da pobudi zanimanje, nego i zato da ulije znanje i oduševljenje. To je najbolji način, da se suhoparno i apstraktno oživi i učini zanimljivim i privlačivim. Na primjer, krepost jakosti slabo će zagrijati dijete, ako mu je predočimo samo običnim govorom, kojim ćemo je definirati, suho objasniti, i ništa više: to će djetetu biti naprosto dosadno. Ali ako stvar zaodjenemo u dobru priču, fascinirat će slušaoce. Ispričajte dobro historiju sv. Ivane Orleanske, i dijete će ne samo zavoljeti sveticu, nego će i razumjeti i cijeniti krepost jakosti i hrabrosti, koja ju čini tako divnom. Tako je i naš Gospodin ispričao mnogo priča i pripovijesti za pouku ljudima.

Nema nikakva razloga, zašto ne bi svatko tko god ima dosta fantazije, naučio pripovijedati tako dobro, da bi to zgodno služilo za poduku u vjeronauku. Ima samo nekoliko jednostavnih pravila i gotovo svatko može naučiti kako da se njima korisno služi.

Primjer slabo ispripovijedane priče

Promotrite ovaj odlomak:

Bila jednom neka žena, koja se jako kajala za svoje grijehe. Ona je oprala Isusove noge svojim suzama i otrla ih svojom kosom. Ona je znala da njezini grijesi, vrijeđaju Isusa, i zato ih je mrzila. Ona bi se bila kajala za svoje grijehe, sve da i nije plakala...

Primjer dobro ispripovijedane priče

Suprostavite netom ispričanoj priči ovu:

Neka žena, imenom Marija Magdalena, kajala se veoma mnogo za svoje grijehe. Znala je da su njezini grijesi jako vrijeđali i žalostili Isusa, pa je željela da za te grijehe zadovolji i dade naknadu. Tako je pronašla mjesto, gdje je Isus bio za večerom. Nije se brinula što će ljudi misliti. Htjela je samo da vidi Isusa i da Mu kaže, kako joj je veoma žao i kako se od svega srca kaje.

Ušla je ravno u kuću. Kleknula je pred Isusa. Plakala je tako dugo i jako da su njezine suze prale Njegove svete noge. Osušila ih je svojom divnom kosom. Isus ju nije odbio. Okrenuo se k njoj i rekao joj: "Oprošteni su ti tvoji grijesi."

Marija Magdalena nije trebala plakati da osjeti kajanje, ali se toliko kajala i toliko joj je bilo žao, da je morala plakati.

Nema nikakve sumnje, da je ovaj drugi odlomak daleko bolji nego prvi. U čemu je razlika? Najveća je razlika u tome, što se čini kao da drugu priču pripovijeda neki zainteresirani očevidac, a kod prve toga svega nema.

Nekoliko praktičnih uputa
za pripovijedanje pripovijesti

Kod pripovijedanja pripovijesti preporučujemo vam, dakle, da zamislite samoga sebe kao

očevica. Pripovijedajte svoju priču kako bi to učinio neki zainteresirani očevidac:

1. S vašim očima i srcem u zbivanju pripovijesti.
2. Opisujući vanjske prilike i okolnosti - po mogućnosti kako ih vjerojatno vidi glavno lice.
3. Slikajući unutarnje osjećaje - u prvom redu glavne osobe.
4. Dočaravajući slikovit govor - kao da stvar uistinu gledate.
5. Upotrebljavajući direktni način govora - kao da ste uistinu sve čuli.
6. Govoreći osjećajno - kao da ste uistinu sve proosjećali.

\+ + +

VII Poglavlje

METODA PRIPOVIJEDANJA KAKO JU JE UPOTREBLJAVAO NAŠ GOSPODIN

Kada predlažemo razna pomoćna sredstva za pripovijedanje priča, potrebno je sasvim jasno naglasiti važnost, da se stvari opišu onako, kako smo ih uistinu vidjeli, kako smo ih zaista čuli, kako smo ih zaista osjetili. Bez živih slika u riječima, bez izravnog navođenja - upravnoga govora - bez izraza osjećaja, jedna bi nazovi - priča izgledala otprilike ovako:

Kad je Isus jednoć rekao Apostolima da se prevezu preko jezera, podigla se velika oluja. Bilo je teško izvesti ono, što im je Isus naložio. Ali oni su znali, da je ono, što im Isus govori volja Božja. I jer su izvršili volju Božju, sve je ispalo dobro...

Nekoliko jednostavnih pravila

Naslikajte jednu ili dvije slike živim riječima, ubacite nekoliko navodnih znakova, dodajte malo osjećaja i dobit ćete odprilike nešto kao ovo što slijedi:

Jednoga dana reče Isus Apostolima, da prijeđe na drugu stranu jezera. Bio je veoma umoran i zaspao je na krmi. lađice. I dok je On spavao, podiže se velika oluja. Valovi su zapljuskivali malu lađicu i ona je počela tonuti. Apostoli se uplaše. Poče ih hvatati strah. Obrate se Isusu. Probude Ga i reknu Mu

"Oče, sagriješih......"

"Spasi nas!" Isus ustane. Ispruži svoje ruke i reče: "Mir, smiri se!" I odmah bura utiša...

Iskusnim odgojiteljima ne treba ni tumačiti koji se od ova dva primjera pripovijedanja djetetu više sviđa.

Pripovijest, koja krši sva pravila

Evo još jednoga primjera za ilustraciju onoga, što ne uspijeva da bude priča:

"Jedan mladić tražio je jednom od svoga oca, da mu isplati njegov dio baštine. Otac to i učini, a mladić ode od kuće. Doskora potroši sav novac. Iza toga bio bi umro od gladi, da ga otac nije pozvao, da se vrati kući. To je bila dobra lekcija za mladića.

Nakon toga rado je boravio kod kuće."

Ovaj odlomak krši gotovo sva pravila o pripovijedanju pripovijesti. Svatko u njemu prepoznaje suho nabrajanje golih činjenica što ih navodi najljepša od svih pripovijesti: "Priča o rasipnom sinu."

Pripovijest, kako ju je pričao naš Gospodin

Prije više godina predložili su grupi sestara katehistkinja da napišu studiju o "Priči o Rasipnom Sinu", kako ju je zaista ispripovjedio naš Gospodin. Od njih se tražilo, da naznače mjesta, koja su naročito jasan primjer za jednostavna pravila, koja smo postavili za pripovijedanje priča. Jedna od sestara, radeći po uputama, izvjestila je kako slijedi:

Počinjući svoju priču Naš Gospodin daje odmah sve potrebite pojedinosti:

1. Mlađi sin dobiva svoj dio baštine;
2. Troši imetak u dalekoj zemlji;
3. Glad;
4. Ponizujući položaj sina kao čuvara svinja.

Vlastitim riječima Našega Gospodina:

"Neki je čovjek imao dva sina. Onaj mlađi od njih reče ocu: "Oče, daj mi dio imanja koji mi pripada." I razdijeli im imanje. Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve i otputova u daleku zemlju i ondje rasu sve svoje imanje živeći raspušteno".

Kad je sve rastrošio, nastade velik glad u onoj zemlji, i on poče oskudijevati. I pođe te se prikrpa kod jednoga građanina one zemlje, koji ga posla na svoje imanje, da mu pase svinje. Želio je napuniti trbuh mahunama što su ih jele svinje, ali mu nitko nije davao." 1)

U slijedećim recima vidimo, kako naš Gospodin opisuje unutarnje osjećaje glavnoga lica:

1. Sjećanje,kako je istim slugama njegova oca bolje nego njemu.
2. Odluka da će se vratiti, moliti oproštenje i zatražiti, da bude primljen kao sluga.

Tada dođe k sebi i reče: "Koliki najamnici moga oca imaju kruha na pretek, a ja ovdje umirem od glada! Ustat ću i poći k svome ocu i reći ću mu: "Oče, sagriješih protiv neba i protiv tebe! Nisam više vrijedan, da se zovem tvojim sinom. Primi me kao jednoga od

svojih najamnika." 2)

U dvadesetom retku nalazimo opet drugi primjer, kako se veoma živo razvijaju i opisuju vanjske okolnosti. Nalazimo tako sitan, a opet tako živ detalj: kako stari otac trči ususret rasipniku.

"Još dok je on bio daleko,kad li ga njegov otac ugleda.Sažali mu se te poleti i padne mu oko vrata i svega ga izljubi." (1)

U dvadeset i prvom tetku Naš Gospodin opet opisuje unutarnje osjećaje glavnog lica. Ponavljanje onoga, što je nekada sam sebi govorio, samo je impresivnije slikanje unutarnjih osjećaja i odluka.

"A sin mu reče: "Oče! Sagriješih protiv neba i protiv tebe! Nisam više vrijedan, da se zovem tvojim sinom." (2)

Upravo onako kako je naš Gospodin opisao unutarnje osjećaje sina, tako sada opisuje i unutarnje osjećaje oca. I kada to čini, prikazuje na veoma živ i uvjerljiv način kako je otac dočekao svoga sina.

"No otac reče svojim slugama: "Brzo iznesite haljinu, i to najljepšu,i obucite ga!Podajte mu prsten na ruku i obuću na noge! Izvedite ugojeno tele i zakoljite ga, pa da jedemo i da se veselimo, jer ovaj sin moj bijaše mrtav i opet oživje, bijaše izgubljen i nađe se." I stadoše se veseliti." (3)

---

1) Lk XV 20.-
2) Lk XV 21.-
3) Lk XIV 22-24.-

U zaključnim recima pripovijesti gledamo kako naš Gospodin opisuje zavist starijeg brata, a s druge strane strpljivost i nježnu ljubav oca. Upravo kao da očima gledamo tu realističnu sliku, kao što je zlovolja starijeg brata u polju. Posljednji je redak upravo zapanjujuća antiteza: "Jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje; bijaše izgubljen i nađe se".

"Njegov stariji sin bijaše u polju. Kad se na povratku približio kući, začu svirku i igru, pa dozove jednog slugu i upita ga, što je to. A on mu reče: "Došao je tvoj brat, pa je tvoj otac dao zaklati ugojeno tele, zato što ga zdrava opet dočeka." On se na to rasrdi i ne htjede unići. Njegov otac tada iziđe, pa ga stane moliti. A on odgovori ocu: " Evo, toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, pa ipak - nikada mi nisi dao ni jareta, da se proveselim sa svojim prijateljima. A sada, kad je došao ovaj tvoj sin, koji ti je rasuo imanje s bludnicama, dao si mu zaklati ugojeno tele." Reče mu nato otac: "Sinko, ti si uvijek sa mnom! Sve moje - tvoje je! No, trebalo se veseliti i radovati, jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, bijaše izgubljen i nađe se." (1)

Sva su pravila uzeta u obzir

U priči o Rasipnom Sinu nalaze se svi elementi dobra pripovijedanja:

1. Navedene su sve značajne pojedinosti; svaki faktor, koji je spomenut, dopunjuje pripovijest, i nijedan se ne bi mogao izostaviti.

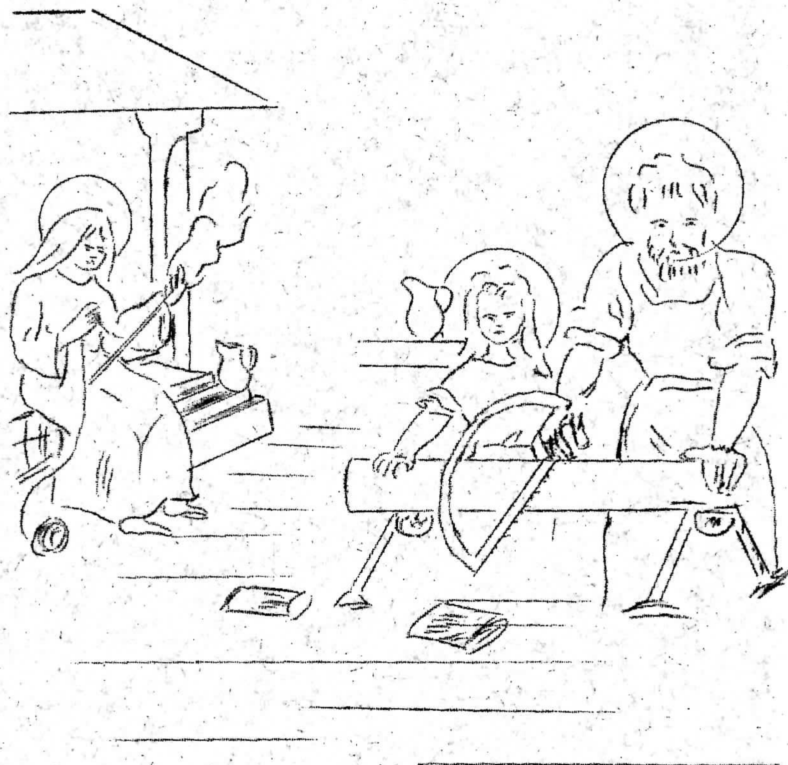
1) Lk XV 25-32.-

2. Priča je ispričana zorno kako bi ju pripovijedao očevidac, budući da je iznesena kao da ju je pripovjedač gledao svojim očima; jezik joj je živ i slikovit; ispričana je kao da ju je pripovjedač čuo vlastitim ušima, zato ima mnogo upravnog govora; ispričana je kao istinski proosjećana, odatle uzbudljiv jezik i dijalog.

3. Nauk, koji priča sadrži očit je. Pripovijedanje se nigdje ne prekida radi toga, da bi se pouka posebice istakla; nego je ona evidentan logički zaključak cijele pripovijesti.

\+ \+ \+

Kad je Isus bio dječak......

VIII Poglavlje

METODA POKAZIVANJA SLIKA

Između pripovijedanja priča i upotrebe slika postoji veoma uska veza. Slike ne samo da ilustriraju pripovijesti, nego one i nadahnjuju, daju ideje za nove priče, a stare dozivaju u sjećanje. Često puta može Katehist na jednoj slici naći sve što je potrebno za dobru pripovijest, dosta mu je da tu sliku samo pogleda, i priča je gotova.

Treba samo da sam sebi postavi tri pitanja: "Što se dogodilo prije momenta, koji slika prikazuje? Što se događa sada, u času, koji slika upravo prikazuje? Što će se iza toga dogoditi?"

Slike nadahnjuju priče

Evo kakvim su plodom urodila ta tri pitanja na pogled slike, "Isus pomaže sv. Josipu". Prije samog pripovijedanja treba djeci staviti nekoliko jednostavnih pitanja. Ta pitanja privlače i usredotočuju pažnju na sliku dozivaju u pamet one posebne istine, koje će djeci pomoći, da bolje razumiju i zavole priču. Samo se sobom razumije, da prilikom rada po metodi "slika - priča" Kateheta često pokazuje na sliku, slobodno gestikulira, a po neki će put i malo odglumiti scenu koju tumači.

Kateh. : "Tko je ovo?"
Djeca: "Sveti Josip."
Kateh. : "A ovo ovdje?"
Djeca: "Blažena Djevica?"
Kateh. : "A ovo?"
Djeca: "Isus."
Kateh. : "Dobro! A sada mi recite, -tko zna najviše - Isus, Marija,ili sv. Josip?"
Djeca: "Isus".
Kateh. : "Da li Isus znade više nego Njegova Majka."
Djeca: "Da, On sigurno zna više."
Kateh. : "Da li Isus znade više nego Njegov Hranitelj?"
Djeca: "Da."
Kateh. : "(praveći se kao da pita nešto veoma teško): "Znade li Isus više nego Blažena Djevica i sv. Josip zajedno?"
Djeca: (malo oklijevajući): "Da..... zna."
Kateh. : "Sigurno da znade. Isus je Bog zar ne? On znade više nego svi ljudi na svijetu!"

"Ali sada hoću da čujem, da li biste mi znali reći, što je Isus radio prije nego što je uzeo u ruke ovo drvo. Ne znate? Hoćete, da ja pogađam? Nisam sasvim siguran, ali mislim, da se možda vani igrao. Uzmimo da jest,i dok se igrao, začuje prekrasni glas: "I-suse! I - suse!" Tko Ga to zove? Da li Isus to znade ? Naravno, da znade, On odgovara: "Evo me, Majko!" i trči kući štogod brže može. Što mislite, što Mu je negdje Majka rekla, kad je sti-

gao? Ne znate? Zasigurno ne znam ni ja, ali moguće je, da Mu je rekla: "Isuse, hoćeš li pomoći svome Hranitelju i pridržati mu ono drvo? On želi, da ga prepili." Onda bi Isus , kad bi htio, mogao reći: "Majko, oni moji dječaci hoće, da odmah dođem natrag. Evo, što ću učiniti. Pozvat ću jednog anđela, da drži drvo, a ja idem natrag, da se igram." Naravno , da bi to mogao, ali nije htio. Pogledajte. On sam drži drvo!

"Da stojite ovako blizu slike kao ja, vidjeli biste, kako Isus gleda ravno u pilu.Kao da nešto misli, i to veoma ozbiljno misli.Što On to misli? On vidi kako staru pilu ima sv. Josip. Znade, koliko će vremena trebati, da se tom pilom prepili onaj komad drveta. Da li Isus možda razmišlja o onim novim pilama, koje se vrte kao kotač i za čas prepile svako drvo? On bi mogao reći sv. Josipu da upotrijebi takvu pilu, ali mu ništa ne govori. Vidimo, da sv. Josip i dalje upotrebljava istu svoju staru pilu.

"Čudim se, zašto Isus ne učini crtu svojim malim prstićem i ne kaže: "Želiš li ovuda propiliti ovo drvo?" Kad bi onda sv. Josip rekao: "Da", Isus bi mogao povući lagano prstom po drvetu i prepiliti ga i na taj način. Sigurno, da bi mogao, zar ne? Ali On toga ne čini. On sam drži komad drveta, doklegod ga sv. Josip ne prepili na isti način, kako je to inače uvijek činio.

"Kad Isus predaje sv. Josipu svoj komad drveta, što ga je držao u ruci, što mislite , što je primijetio na licu sv. Josipa ?"

Jakov: "Znoj!"

Kateh. : "Da, znoj. Dan mora da je vruć. Gledajte kako su njih dvojica zavrnuli rukave Bez obzira na to, vi znadete da je pilenje drva posao, koji dobro ugrije čovjeka. Ali što misliš, Ružice, što je učinio Isus, kad je vidio sav onaj obilni znoj na licu sv. Josipa?"

Ružica: "Donio mu je ručnik."

Kateh. : "To bi bilo lijepo, Ružice. I što još Ivice?"

Ivica: "Donio mu je vode da pije."

Kateh. : "Sigurno! Ali kako je Isus došao do vode?"

Ivica: "Uzeo ju je iz velikog vrča za vodu, koji stoji upravo iza Njega!"

Kateh. : "Ja baš ne mislim tako. Voda je u tom vrču morala biti sasvim topla, jer je vrč na suncu."

Stipica: "Velečasni (ili Sestro)! U kući se vidi još jedan vrč."

Kateh. : "Tako je! Ima još jedan vrč! Ali zamislite, kad Isus pogleda u vrč (učiteljica pokazuje, kako se diže na prste, da bi zavirio u vrč) vidi da u njemu ima samo nešto malo vode na dnu; što će učiniti?"

Katica: "Dat će odmah to malo sv. Josipu"

Jelka : "Ne, ne će. Nego će otići po svježu vodu."

Kateb. : "Bravo, Jelka! I ja mislim, da će to učiniti. Ali kamo će ići po tu svježu vodu? Hoće li otrčati ravno do pumpe u dvorištu iza kuće?"

Nekoliko djece: "Da, Velečasni (ili, da, Sestro).

Kateh. : "Ne, ne će. Vjerujem, da ne će. Jer oni nisu imali pumpe u dvorištu. Uistinu nisu. Ako je Isus htio donijeti svježe vode, morao je ići po nju na seoski bunar. Znadete-li, djeco, što je to bunar ili zdenac?"

Đukica: "Ja znam. Moj ujak ima bunar na svom gospodarstvu. To je duboka jama u zemlji okolo naokolo je izidan kamenjem, a na dnu ima uvijek vode."

Kateh . : Tako je, Đukice. I zdenac, na koji je pošao Isus, izgledao je otprilike tako. Kad je došao tamo, morao je najrpije na dugom užetu spustiti kabao, zahvatiti njime i čekati dok se napuni, izvući ga i onda iz njega naliti vode u Svoj vrč. Možda je On bio premalen, da vodu izvuče sasvim sam, da izvuče pun kabao vode, pa Mu je vjerojatno netko pomogao. Bilo kako mu drago, Isus je donio kući svježu vodu. Što je dalje učinio?"

Klarica: "Dao je odmah sv. Josipu da pije."

Kateh. : "A što je rekao sv. Josip?"

Marica: "Hvala Ti, Isuse."

Kateh. : "Izvrsno! A što misliš, što je onda Isus učinio s vrčem?"

Ivan: "Stavio ga natrag na mjesto, odakle ga je uzeo."

Kateh. : "A gdje je bio prije?"

Ivan: "Na stolu, u kući."

Kateh. : "U redu, uzmimo, da je vrč opet na svom starom mjestu, a Isus izlazi iz kuće. Najednom osjeti nešto oko svojih nogu. Što je to? Pogleda dolje, a to je nit pređe, koja je pala sa preslice Njegove Majke, na gornjoj stepenici, i sva se zamrsila. Što mislite, što je Isus učinio?"

Ružica: "Podigao je i razmrsio, zar ne,

Velečasni?"

Kateh. : "Jest, tako je."

"Ali sad ste vi mene smotali. Rekli ste mi, da Isus znade više nego sv. Josip. On znade više nego Blažena Djevica. On znade više nego oboje njih zajedno. Zašto dakle onda On čini sve kako Mu kažu sv. Josip i Blažena Djevica? Zašto Isus ne radi sve po Svojoj volji?"

Slike nas uče zadanu građu

Sada Katehist postavlja djeci pitanja da bi ih naveo,da kažu, što misle. Hvali kolikogod je moguće djecu za njihove odgovore, i nastoji da se oslobode ukočenosti i da se o - sjećaju sasvim slobodno. Na kraju, može sve sažeti otprilike ovako:

"Veoma dobro! Isus je htio da nam pokaže kako uvijek treba da radimo ono, što nam na - laže otac i majka. On je znao, da će biti dječaka i djevojčica, koji će misliti, da sve znadu bolje nego njihova majka i otac, i ne će htjeti da rade ono, što im se kaže.Zato je možda, Isus mislio: "Ja ću učiniti onako kako mi se kaže, pa makar Ja i znao bolje. Onda dječacima i djevojčicama ne će biti tako teško da rade ono, što im se kaže, kad budu mi - slili da znadu bolje, a uistinu ne će znati."

\+ + +

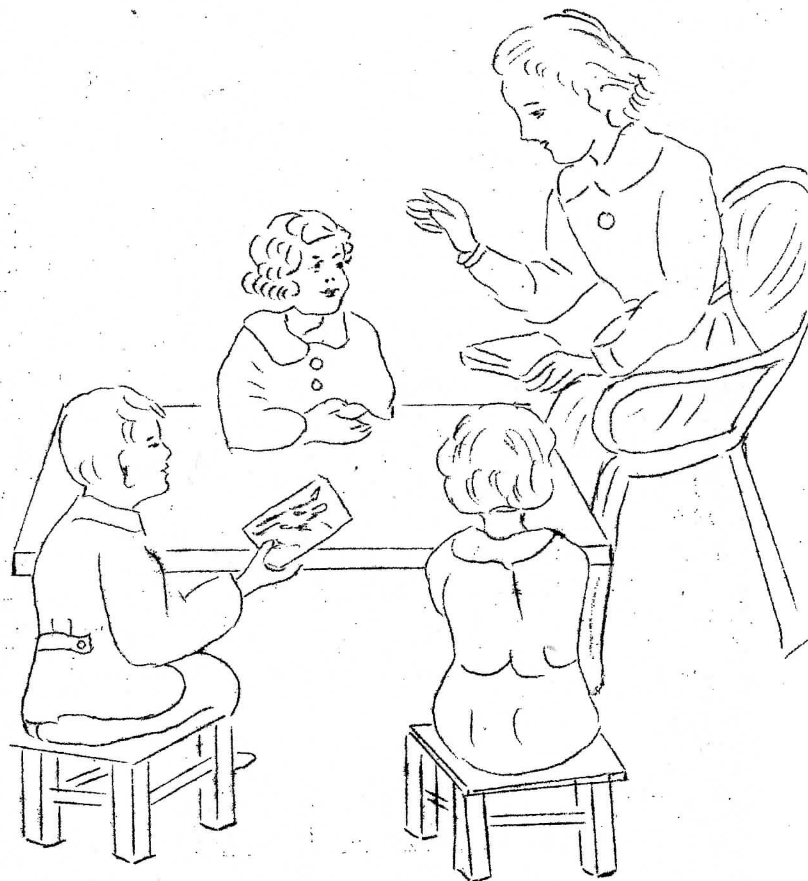
IX Poglavlje

SLIKE POTSJEĆAJU NA PROŠLU LEKCIJU

Dan poslije toga kako je Kateheta pokazao sliku i pripovijedao priču u vezi s tom slikom, možda će mu prije početka obuke pristupiti dječačić - dajmo mu ime Stanko - i reći: "Velečasni, ja sam našao jednu sliku kao što je ona, koju ste nam jučer pokazali, pa sam ju obojio za vas." Jedan pogled na sliku, pokazat će nam mnoštvo nedostataka. Slika je puna otisaka prljavih prstiju, a bojadisanje je izvedeno veoma slabo. Kateheta će možda doći u napast, da s gađenjem odbaci sliku i poviče: "Ali, Stanko, zar ti nikada ne pereš ruke? Zar kod kuće nemaš sapuna ni vode? Pa ovo je sve puno blata. I veliš da si ovo bo - jadisao? Znaš, štogod budeš radio, slobono radi, ali nikada više nemoj uništavati slike svojim bojanjem."

Kada dijete pokuša da nešto načini kako najbolje znade i može

Razumije se, da nijedan odgojitelj, koji razumije i voli djecu, ne će učiniti nešto takova. Umjesto da se razljuti na tako slabo izvedenu sliku, on će se radovati divnoj namjeri i plemenitom duševnom raspoloženju,koje je dijete navelo na njegov čin.

Molim ja sam našao sliku kao...

Odgojitelj sa suosjećajnom maštom

Kateh. , koji ima fantazije i dar uživljavanja, odmah će se u duhu uživjeti u Stankovo raspoloženje, pa će smjesta znati što treba da mu kaže. Možda će njegov dijalog sa Stankom teći otprilike ovako.

Kateh. : (kao da se divi slici): O! Hvala ti, Stanko. Nego, ti mene varaš zar ne ? Ti sigurno nisi sam obojao tu sliku: to ti je napravila tvoja sestra Dorica. Je li da jest?

Stanko:"Velečasni, ne.Ja sam ju sam obojadisao."

Kateh. : (iznenađeno) "Uistinu, ti si ju bojadisao?! Tko bi to rekao! Stanko, hoćeš li mi molim, te, dati tu sliku na jedan sat ? Ja ću ti je poslije vratiti?"

Treba znati hvaliti

Zatim, kad započne sat, katehist može uzeti sliku, pa stati malo natrag i reći: "Gledajte lijepu sliku, koju je obojao Stanko. " (Usput rečeno, ni najskrupulozniji učitelj ne treba se ustručavati da kaže: "Gledajte lijepu sliku, koju je obojao Stanko." Jer bez daljega moramo dopustiti da je kontura slike zaista bila lijepa prije nego što ju je Stanko bojadisao; a Katehist i ne tvrdi ništa drugo, kad kaže: "Gledajte lijepu sliku,koju je Stanko obojao").

Stanko će se radovati i bit će mu ugodno ako ga Velečasni ili Sestra budu pod satom is-

pitivali o njegovoj slici; pa se može razviti dijalog sličan ovome:

Kateh. : "Na kakvu si priču mislio, dok si bojao ovu sliku?"

Stanko: " Na onu, koju ste nam vi pričali, kad ste nam pokazivali veliku sliku u razredu."

Kateh.: "Na koji si dio priče mislio, kad si bojao pilu?"

Stanko: "Mislio sam na to, kako je Isus mogao reći sv. Josipu, da nabavi bolju pilu, ali ipak nije rekao."

Kateh.: "(djevojčici, koja je digla ruku) "Što je Jelka?"

Jelka : "Pa vi ste bili rekli, da je Isus mogao nabaviti pilu, koja se vrti kao kotač i može ravno prerezati?"

Ivan: "I još ste rekli, da je Isus mogao potegnuti jednostavno prstom preko drveta i tako ga prerezati?"

Kateh.: "Tako je; ali sada je red na Stanku, da pripovijeda. On nam priča, što je mislio, kad je bojadisao sliku. Hajde, Stanko, reci nam sada, na što si mislio, kad si bojadisao onaj vrč za vodu?"

Stanko: "Onaj na suncu, Velečasni, Sestro?"

Kateh.: "Makar, neka bude i onaj na suncu."

Stanko: "Voda je u onom vrču bila tako topla, da se više nije mogla piti."

Kateh.: "Dobro, pa što je onda učinio Isus?"

Stanko: "Otišao je po drugi vrč u kući. Stao je na vrške prstiju i pogledao u vrč. Unutra je bilo samo malo vode na dnu; zato je uzeo vrč i donio svježe vode."

Kateh.: "Dobro je. A što si mislio, Stanko, kad si bojao ovaj konac?"

Stanko: "Pao je sa preslice i sav se zamrsio, ali ga je Isus digao sa zemlje i pomogao svojoj Majci da ga razmrsi."

Kateh.: "A jesi li ti tu svoju sliku pokazao još kome drugome?"

Stanko: "Jesam, Velečasni - Sestro, pokazao sam ju svojem mlađem bratu."

Kateh.: "Pa? Je li mu se svidjela slika?

Stanko: "Jest, jako mu se dopala, a i priča isto tako."

Kateh.: "Ne ćeš valjda reći, da si mu ispričao cijelu pripovijest?"

Stanko: "Jesam, Velečasni, baš čitavu?"

Kateh.: "(obraća se cijelom razredu): "Što mislite, ne bi li bilo veoma lijepo, kad bi nam Stanko ispripovijedao cijelu pripovijest onako, kako ju je ispričao svome malom bratu?"

Veoma je vjerojatno, da će sva djeca rado pristati. Katehist će dati, da Stanko pripovijeda cijeli događaj, a djeca će ga točno pratiti i paziti, da što ne izostavi. Ako nešto propusti, oni će, kad on završi, reći što je zaboravio.

Treba znati i ispravljati

Suvišno je i spominjati, kako će se Stanko tome svemu radovati. Više je nego sigurno, da će u dno duše biti uvjeren, da je njihov Katehist najdivniji čovjek na svijetu. Poslije sata pričekati će Velečasnog (ili Sestru)

da mu vrati sliku. To je za Katehistu prilika, da Stanku kaže i pouči ga o čemu god bude htio On će pažljivo i rado slušati kao nikad prije. Kad se budu rastajali i kada ga pozdravi, može mu reći: "No, Stanko, ovo je danas bilo sve skupa zbilja jako lijepo, zar ne? A bi li ti, da ti ja pokažem nekoliko zgodnih poteza, pravih trikova za lakše bojanje slika ? Hajde, dođi malo amo i sjedni, pa ću ti pokazati."

Kao naročito domišljate "trikove" može Katehist savjetovati:

a) komad čista papira pod sliku, koju kani bojadisati;

b) drugi komad papira pod ruku;

c) svaki put samo malo boje u kist i vući lagano i jednomjerno;

d) na lice i ruke samo tračak crvene boje;

e) bolje premalo boje, nego previše;

f) bez ijedne mrlje i mreške.

U jednu riječ, Katehist ispravlja sve njegove pogreške, ali tako i na takav način, da je to za Stanka ne samo pouka i dobitak, nego i prava zabava. Katehist može biti siguran, da će slijedeći put, kad Stanko donese sliku, ta slika biti barem čista i uredna, ako i ne bude umjetnina. Stanku će biti njegov trud svakako od koristi.

Nekoliko napomena o bojadisanju slika

Općenito se može reći, da je veoma korisna praksa, kad se djeci daje da bojadišu konturirane slike, koje prikazuju lekciju, koja se upravo obrađuje na satu. Za to ne treba trošiti vrijeme određeno za vjeronauk. Bojanje se može izvršiti i kod kuće. Dok se dijete s veseljem bavi bojanjem baš one slike, koju je Katehist upravo danas tumačio, sjećati će se pojedinih točaka i momenata lekcije, koju ta slika prikazuje. Dovršena je slika ujedno naučena lekcija, blago koje je djetetu veoma drago, veoma pogodno sredstvo da se pobudi interes kod ukućana, ali u prvom redu najpogodnija prilika za mnogi neusiljeni, nevezani razgovor između Katehista i djeteta.

\+ + +

"Zar da molimo za kralja Heroda.....?"

X Poglavlje

SLIKE POTIČU NA RAZGOVORE I RASPRAVE

Kad već govorimo o slikama (kao što to evo činimo u ovom nastavku), spomenimo, da je veoma lijepa (zgodna za mjesec siječanj) slika o Bijegu u Egipat. U vezi s tom slikom mogao bi čovjek upriličiti malu, jednostavnu igru od kojih desetak minuta. Ako nam ne pada napamet nikakav bolji naslov za takvu igru,nazovite ju "Sat katekizma". Jedan od starijih đaka neka igra ulogu vjeroučitelja, a nekoliko mlađih neka budu djeca. No bilo da sliku "Bijeg u Egipat" želite upotrijebiti za taj igrokaz, bilo za redovitu obuku u vjeronauku, evo vam jednog od načina kako ju možete prikazati.

Jedan od načina da se potakne rasprava jest i taj, da se nešto zapita

Kateh.: "Evo, dakle, svetog Josipa gdje nekamo daleko, daleko vodi Maloga Isusa i Njegovu Majku. Čini se, da je i noć, Bog zna,kamo ih to vodi?"

Ivan: "U Egipat."

Kateh.: "Da! A ako pogledate lice sv.Josipa, što vidite? Duboke brazde na njegovu čelu! Zašto? Zato, jer je zabrinut."

Kako se rješavaju poteškoće što ih izaziva slika?

Tomica: "Ja ne vidim, zašto bi on morao biti zabrinut. Gledajte tamo anđela. Zar se ne će on pobrinuti za njih?"

Kateh.: "Hoće, anđeo će se za njih pobrinuti, samo ja mislim, da sv. Josip nije vidio toga anđela onako, kako ga mi sada vidimo ovdje na slici. Ako pomnije razgledate sliku, vidjeti ćete, da sv. Josip ne ide pred njima toliko naprijed, koliko bi mogao. On ne drži uže za kraj, nego sasvim nakratko, tako da je gotovo uz Isusa i Mariju. Neprestano se oba - zire na njih. Čini se, kao da se boji, da bi im se moglo nešto dogoditi. Što je to?"

Sada može Katehist tražiti da se djeca sjete događaja, ako im je već otprije poznat. Ako nije, onda će ga sada ispripovijedati, onako, kako bi ga pripovijedao očevidac: kao doista viđen događaj (živopisne riječi i slikanje), kao da ga je sam slušao (upravan govor i citati) i sam proosjećao - uzbuđen govor.

Kateh.: "(prema kraju pripovijesti):

Nije dakle nikakvo čudo, da je Blažena Majka tako tužna i da Maloga Isusa drži čvrsto u svojim rukama. Čini se, da moli. Da li možete zamisliti koju od tolikih stvari, za koje Ona sigurno moli na tom dugom putovanju?"

(Odgovori djece bit će različiti, već prema tome, što je u pripovijesti učinilo na njih najjači dojam).

Marica: "Da ih zločesti progonitelji ne nađu."

Tomica: "Da ih ne zaustave razbojnici."

Kateh.: "Sve to može biti. Ali što mis - lite, da li je možda molila i za kakve kra - ljeve?"

Ljubica: "Jest, Velečasni, Sestro, za ona Tri Kralja, koja su prema njima bili tako dobri."

Kateh.: "A što je s Kraljem Herodom? Što mislite, je li Blažena Djevica molila možda i za njega?"

(Više je nego vjerojatno, da će djeca oklijevati s odgovorom na ovo pitanje. Na njihovim malim licima lako će se pročitati, što misle: "Moliti za kralja Heroda? Mi ne bi."

Kateh.: "Vi dakle ne mislite, da je Blažena Djevica molila za kralja Heroda. Hajde, da malo pogledamo. (Stanka). Pogledajte malo Dijete, što Ga Sveta Majka drži u svojim rukama. Kako je ono bilo Njegovo ime?

Djeca u koru (odgovarajući na lagano pitanje): "Isus".

Predavanje nadahnuto slikama

Kateh.: "Mislite li, da Blažena Djevica Marija Isusova Majka znade, zašto joj je Anđeo Gabriel rekao, da Mu dade ime "Isus"?

Ivan: "Da, Velečasni, Sestro, "Isus", znači, Spasi..lj! On će spasiti grješnike.

Kateh.: "Ljubi li Isus grješnike? Hoće li On za njih i umrijeti?"

Djeca odgovaraju u zboru (opet na jedno lagano pitanje): "Da, Velečasni!

Kateh.: "Tako je. Isus je spreman i hoće

da i svoj život dade za grješnike. Ali ako je to tako, što mislite, zar Blažena Djevica ne će željeti, da Isusu pomogne spasavati grješnike? Pa i tako velike grješnike kao što je kralj Herod?"

Ljerka: "Ja, mislim, da hoće."

Kateh.: "Jest, ja sam siguran da hoće. Ali kako Sveta Majka može pomoći Isusu spasavati duše?"

(Mnoga djeca dižu ruke, a Katehist daje znak Ružici).

Ružica: "Tako da za njih moli."

Kateh.: "Sigurno, i zato ja mislim, da Ona moli i za kralja Heroda. Blažena Djevica uvijek rado moli za grješnike, jer želi pomoći Isusu, da ih spasi. Da li tko od vas ikada govori Blaženoj Djevici za sebe, da je veliki grješnik i neka Ona za nj moli? Ne? O, da, Tomice, daj da čujemo, kako Ti moliš Zdravo Marijo..."

Sasvim neočekivano objašnjenje jednog dijela "Zdravo, Marijo..."

Tomica: "Zdravo, Marijo, milosti puna, Gospodin s Tobom, blagoslovljena Ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe Tvoje, Isus. Sveta Marijo Majko Božja, moli za nas grješnike."

Kateh.: "Moli za nas grješnike! Vidite, svaki put, kad molimo, Zdravo Marijo! mi govorimo, Majci Božjoj, da smo griješnici, i molimo, je, da za nas moli Boga. To je i u redu zar ne? Po svoj prilici nitko od nas ne će nikada postati tako velik grješnik, kao što je

bio kralj Herod. Ali se svi mi nazivamo grješnicima, jer koji put činimo, što je krivo i zlo. Marija hoće da budemo uvijek samo dobri. Ona će nam pomoći, ako Joj se budemo molili. Ona se raduje, kad čuje kako govorimo: "Moli za nas grješnike."

\+ \+ \+

"Nađite na ovoj slici svetog Josipa."

XI Poglavlje

SLIKE NAVODE NA PREDOČAVANJE

Pravo je čudo, što sve dobar Katehist može učiniti sa jednom slikom. On ju može uplesti u predavanja i satove koji, na prvi pog - led, ne stoje s tom slikom baš ni u kakvoj vezi. Uzmimo na primjer sliku "Blažene Djevice i sv. Josipa nalaze Dječaka Isusa u hramu!".., prvi mah činilo bi se, da na slici nema ništa što bi se moglo bilo kako upotrijebiti za predavanje o smrti sv. Josipa ili za tumačenje posljednjih riječi: "Zdravomarije". Pa ipak , Katehist može sliku uzeti i u tu svrhu, i to veoma uspješno. Kako? Evo, kako. Dajemo vam općenitu uputu o načinu, koji ćete možda rado upotrijebiti tokom mjeseca posvećena sv.Josipu, zaštitniku sretne smrti.

Posljednja slika na kojoj se vidi sveti Josip

Počnite tako, da pitate djecu, neka na slici nađu sv. Josipa. Iako će većina djece moći da to učine, bit će ih dosta i takvih,koja će pogriješiti, a to će vam pružiti dobru priliku, da kažete: "Meni se čini, da su neki od vas već zaboravili, kako izgleda sv. Jo - sip". S time se vratite na prethodnu sliku . Radionica u Nazaretu: "Tko će ovdje naći sv.

Josipa?", za odgovor vjerojatno će svi prsti uprijeti u sv. Josipa i u velikom zboru čut će se: "Evo ga."

"U redu", odgovoriti ćete. "Sada dobro upamtite, kako izgleda." Zatim prijeđite opet na sliku "Dječak Isus u hramu", pokažite na sv. Josipa i recite: "Evo, ovo je zaista sv. Josip, samo se malo slabije vidi i manje ističe. Nalazi se jednostavno na slici i ništa više. I ako listamo dalje po slikama ovoga sveska, ne ćemo više vidjeti sv. Josipa. Vi znadete zašto, zar ne?

"Jest", nastaviti ćete. "Kad se Sveta Obitelj vratila u Nazaret, dobri je sv. Josip umro. Ne znamo točno, kada je i kako je umro sv. Josip. Sigurno znademo samo jedno, da je umro veoma sretno.

"Po čemu je sv. Josip umro tako sretno? Što je tome bilo uzrok? Ne znate? Dajte da vidimo, hoćemo li moći otkriti. Da pokušamo prikazati, kako su se stvari vjerojatno odigravale? Pokušajmo!

Zamišljamo smrt sv.Josipa

"Počnimo tako, da sebi predstavimo, da se tamo gdje je ona klupa, nalazi jedan krevet. Na njemu leži sv. Josip, a čini se, da je veoma, veoma slab. Recimo da je ovaj kraj ovdje podnožje kreveta. Ovdje, s desne strane stoji Blažena Djevica: Ona gleda u sv. Josipa i moli za Nj. A ovdje, uz Nju, stoji Isus, i On gleda sv. Josipa i moli za Nj. I kako Oni gledaju i mole, sv. Josip, čini se, postaje postepeno sve slabiji i slabiji.

"Poslije nekog vremena odlazi Isus od podnožja kreveta i ide prema uzglavlju. Je li Isus onda kleknuo, zagrlio jednom rukom sv. Josipa i šapnuo mu nešto u uho? Ako jest, što mu je rekao? Možda ga je Blažena Djevica mogla čuti. Čula je, kako Isus zahvaljuje sv. Josipu, što je bio tako dobar prema Njima. Sv. Josip sluša kako mu Isus govori, da će doskora doći u nebo. On govori sv. Josipu, kako će divan stan biti nebo, kako su divni anđeli, kako prekrasno pjevaju i kako su svi sretni i presretni. Ali dok Isus još govori, Blaženoj se Djevici čini, kao da sv. Josip gleda nekamo sve dalje i dalje.

"Kako je sve to izgledalo sv. Josipu? Sv. Josip sluša ljubezni Isusov glas. Sve što Isus govori, Njega ispunja neizrecivom srećom, ali kako On govori, Njegov glas kao da dolazi iz sve veće daljine. Napokon ga sv. Josip uopće više ne čuje. Umire. Umire, dok mu Isus govori, a Marija sluša."

Molba da Isus bude s nama kad budemo umirali

"Nije čudo, da je sv. Josip umro sretnom smrću. S njim su bili Isus i Marija. I naša će smrt biti sretna, ako s nama budu Isus i Marija. Ali možemo li mi to postići, da Oni budu s nama? Ne znate? Možemo, možemo, ako samo često i od srca budemo izgovarali one posljednje riječi Zdravo Marije: moli za nas

grješnike sada i na čas smrti naše. Amen.

"Zdravo Marijo, milosti puna.....!"

"Sveta Marijo,..... moli za nas.....!"

Kad molimo Zdravo Marijo

"Vidite, to je otprilike ovako. Kad molimo Zdravo Marijo onda se razgovaramo sa svojom Svetom Majkom; je li tako? I sasvim naravno, kad jako lijepo molimo, Ona nas sluša. Ona se raduje kad čuje riječi, koje joj je prvi rekao Anđeo Gabrijel. Koje su to riječi?"

(Neki dižu ruke a Katehist odabire):

Jelka: "Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s Tobom."

"A raduje se", dodati ćete, "i kad čuje riječi s kojom ju je prvi put pozdravila Elizabeta -

Jelka: "Blagoslovljena Ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe Tvoje."

Vi ćete rezimirati otprilike ovako:

"Tako je. U ovom prvom dijelu Zdravomarije slavimo Blaženu Djevicu, jer je tako dobra i sveta. Kada zatim izgovaramo slijedeće riječi Zdravomarije: "Sveta Marijo, Majko Božja!"Ona znade, da ćemo ju sada nešto zamoliti.

"Pa što mislite, što onda radi Sveta Majka? Ona sluša, što mi to od Nje želimo, što bi smo htjeli da Ona učini. A mi joj to onda i govorimo u slijedećim riječima molitve: "Moli za nas grješnike". Blažena Djevica kao da pita: "Kada hoćete da molim za vas?"I mi joj odgovaramo riječima Zdravomarije, "sada i na času smrti naše." Kako vidite, molimo je, da za nas moli u dva najvažnija, dva najodsudnija časa našega života. "Molimo je, da za nas moli, "sada" jer ono što upravo sada radimo ,

to vrijedi, to se računa. Ako uvijek budemo u pravo, "sada" činili što je pravo, činit ćemo što je pravo cijeloga svoga života.

"A što još molimo svetu Majku, u koje ono drugo doba, da još moli za nas? To je,u ča su smrti naše: Gledajte, kad se približi ura naše smrti, možda mi sami uopće više ne ćemo ni moći da molimo. Možda ne ćemo moći ni govoriti, pa ni misliti. Zato se posljednjim riječima Zdravomarije uvijek obraćamo Blaženoj Djevici s molbom, da za nas moli u času naše smrti. To je molimo već sada, jer u onaj čas možda ne ćemo biti u stanju da je uopće nešto zamolimo.

"Ako svaki put, kada govorimo Zdravomariju, budemo Blaženu Djevicu molili, da u času naše smrti moli za nas, hoće li Ona to zaboraviti? Ili će se sjetiti, kada taj čas dođe, sve ako ju tada i ne budemo mogli moliti? Razumije se, da će se sjetiti.

"Kako će to biti? To nitko ne može točno znati, ni kazati. Ali ako hoćete, da vam kažem kako mislim, da bi moglo biti, onda moramo kazati, da će na svakoga od nas doći red, da umremo, kao što je došao red i na sv.Josipa."

Zamislimo svoju vlastitu smrt

"Ovaj puta pokušat ćemo zamisliti, da je netko od vas veoma teško bolestan. Ovdje kod podnožja kreveta stoji liječnik. Sa strane stoji jedan od tvojih prijatelja. Liječnik vidi da se tu ne da više ništa učiniti.On izlazi iz sobe, a tvoj prijatelj isto tako; izlazi za njim. Liječnik zabrinut kimnu glavom i govori: "Nema više nikakve nade!" Tvoj prijatelj ne zna što da radi.

Blažena Djevica moli za nas

"Ali u nebu je Blažena Djevica. Ona te vidi. Ona znade, da je došao čas tvoje smrti. Čega se Ona sada sjeća? Sjeća se svakog onoga puta, kada si govorio Zdravo Marijo, i zazvao ju, da moli za tebe u času tvoje smrti. Pa što radi? Eto, moli za tebe, upravo onako kako si je molio, da učini. A što se onda događa? Možda će tvoj prijatelj, koji maločas nije znao što da radi, sada iznenada reći: "O, zaboravio sam obavijstiti svećenika!" Pa će odmah potrčati do svećenika i zamoliti ga da dođe."

Svećenik nalazi Isusa u Hramu

"Hoće li svećenik, poći ravno k tebi? Ne poći će odmah, ali ne će ravno k tebi; jer prije hoće da uzme Isusa sa sobom. Gdje će naći Isusa? Naći će Ga upravo ondje, gdje su Ga našli Marija i Josip, u Hramu! Naše su crkve danas naši hramovi. Svećenik otvara vratašca malog doma Isusova na oltaru. Je li Isus kod kuće? Jest, evo Ga, tu je i veoma rado polazi sa svećenikom."

Isus dolazi i s nama je "U času smrti naše"

"Svećenik donosi Isusa u samu tvoju sobu Isus te gleda. On te ljubi isto tako kako je ljubio sv. Josipa. On će te zagrliti i ne će skidati s tebe svoje ruke. U Svetoj Pričesti ući će u samo tvoje srce. On će učiniti, što za tebe bude nabolje. Ako bude vidio, da je za tebe bolje da ozdraviš, ozdravit će te,a- li ako za tebe bude bolje da te pusti da um - reš, kao što je pustio da umre sv. Josip,onda će ostati da pođe s tobom."

\+ + +

XII P o g l a v l j e

METODE S PRIMJERIMA ZA UČENJE CRKVENIH MOLITAVA

Kao što je već rečeno u jednom od prvih poglavlja, često će biti od velike pomoći kod obrađivanja bilo kojeg gradiva, ako budemo i- mali na umu, da dijete osim pamćenja imade i razum i volju.

Jasni ciljevi

Ako tu jednostavnu činjenicu primjenimo na učenje molitava, onda nas ta jednostavna činjenica navodi da pripazimo na slijedeće mo mente:

1. Uvjerimo se, da su djeca naučila mo - litvu korektno, tako da sve riječi točno po- navljaju (zahtjev na pamćenje).

2. Potrudite se da rastumačite molitvu , tako da ju djeca shvate i razumiju (zahtjev na razum),

3. Učinite sve što možete da molitva po- stane privlačiva, tako da je djeca mole često i pobožno (Apel na volju).

Smiješne pogreške

Ne treba puno iskustva, da čovjek otkri-

je, kako riječi dječjih molitava i pjesama nisu uvijek točne i jasne. Gotovo je svaki katehista mogao katkada čuti, kako djeca mjesto "U ime Oca"... mole "Moca, Sina..." Pa onda i majka da potakne dijete da se prekriži veli : "Ajde, braco, mocaj se!" Ili moleći pokajanje iza ispovijedi upliću kojekakve smiješne varijante, kao: "Kajem se... što sam uvrijedio Boga, najveće i najmanje dobro (mjesto najmilije)"...

Naročito se takve grješke lako uvlače u pjevane tekstove: I tko trpi ubojstvo (mjesto uboštvo) na toj tvrdoj slamici. Ili: Za kršćanski bijuć boj (mjesto Za krst časni)... Mjesto: Sred te se pećine ... Treste se pećine..

Kod 10 zapovijedi: Ne poželi nikakve stvari na bližnjega svoga. Kod krunice: Koga si Djevice Elizabetu u pohode nosila.

Što se tu može učiniti? Odgovor je:"Mnogo". Ako pobliže proučite pogreške, što ih djeca čine izgovarajući molitve, ustanovit ćete brzo, da te pogreške nastaju najviše uslijed prebrze molitve u zboru, gdje rastresenija, polaganija, površnija djeca uopće ne paze ili veoma malo paze što govore i kako izgovaraju. S vremenom nastaju čitave besmislice, koje djeca "verglaju" iskorištavajući, većinom i nesvijesno, situaciju, da se u zajedničkoj glasnoj molitvi gotovo i ne razabire što govore pojedinci. Zlonamjerna pak djeca, razumljivo i hotimice iskrivljuju riječi, pa govore, možda, i blasfemije.

Ove se nepodopštine mogu izbjeći,ako se upotrijebi koja od metoda, što proizlazi iz naše poznate uzrečice: "Dijete ima ne samo uši, nego i jezik, oči, ruke i noge."

Riječi molitve neka budu savršeno točne i korektne

1. U š i. Imajte na umu, da nije toliko mjerodavno što izgovarate, nego ono što dijete misli da ste rekli. Stoga, kada djecu učite moliti, izgovarajte svaku riječ polagano i razgovijetno, tako da djetetu ni na kraj pameti ne padne nekakva, u žurbi i površnosti tek naslućena Z'Marija,... nego da mu do svijesti dopre, jasno, razgovijetno i polagano izrečen zaziv: Zdravo, Marijo!

2. J e z i k. Neka dijete ponavlja riječi za vama, točno onako, kako ste ih vi izgovarali - polagano i razgovijetno - pa ćete moći odmah primijetiti, da li je dijete ispravno zapamtilo i usvojilo prave riječi, ili govori kakve besmislice.

3. O č i. Ako djeca, koja uče molitvu znadu čitati, neka riječi, koje treba da izgovaraju, vide u knjizi, na tabli ili na kartonu.

4. R u k e. Ako znadu pisati, neka riječi ispisuju.

5. N o g e. Razdijelite među djecu odreske kartona sa napisanim rečenicama molitve koju učite. Neka se onda djeca poredaju pred razredom u sobi ili vani, tako da rečenice na njihovim kartonima teku redom kako glasi molitva. Ili se svi odresci mogu dati jednom djetetu, da ih poreda ili pričvrsti na

ploči redom kako treba da slijede rečenice jedna za drugom.

Tumačenje i poučavanje u značenju riječi i rečenica

Ima i drugih načina, kojima se može postići, da djeca izgovaraju molitve pravilno, ali mi idemo radije korak dalje, te ćemo objasniti molitvu, tako da je djeca uistinu i shvate i razumiju.

Jednostavna pomagala za objašnjavanje značenja riječi:

1.- Uzmimo na primjer riječi u Ispovijedi i u Djelu pokajanja. Počnimo tako, da te že riječi smjestimo u jednu kolonu na školskoj ploči:

kajem se od svega srca
ostale grijehe
ispovijedam
da sagriješih vrlo mnogo, mišlju, riječi i djelom
da ću se popraviti.

2.- Iznesite i osvijetlite značenje svake riječi ili rečenice primjerima iz običnog života ili iz biblijskih pripovijesti. Kada djeca pouzdano nauče značenje svake riječi, napišite to značenje na ploču. Rezultat će biti dvije usporedne kolone otprilike ovako:

kajem se od svega srca	iskreno i uistinu žalim; jako mi je žao;
ostale grijehe	i za druge grijehe, koji nisu bili spomenuti
ispovijedam	priznajem, govorim.
da sagriješih vrlo mnogo mišlju, riječi, djelom	da sam često mislio, govorio i radio što ne valja i što je zabranjeno; što su mi roditelji i odgojitelji zabranili, jer je zlo, grijeh.
da ću se popraviti	da ću odsada činiti samo ono što je dobro.

Da nauče i shvate duh molitve kao cjeline

Može se dogoditi, da dijete i znade točno značenje pojedinih riječi i rečenica, a da mu ipak ne bude jasan opći smisao čitave molitve. Da bi dijete osjetilo u sebi svu snagu na primjer Djela pokajanja, moglo bi se postupati na ovaj način:

S najvećim mogućim poštovanjem i sa svom ozbiljnošću, ne dozvoljavajući nijednoga časa, da se javi ma i najmanji smijeh ili brbljanje, vi preuzmite ulogu Boga kako govori djetetu, koje dobro govori Djelo pokajanja .

Dijete: O, moj Bože.
Bog: Što je, dijete moje?
Dijete: Ja se od srca kajem.
Bog: Zašto?
Dijete: Jer sam uvrijedio Tebe.
Bog: I?
Dijete: I ja mrzim sve svoje grijehe.

Bog: Zašto?
Dijete: Jer se bojim da izgubim nebo i trpim muke u paklu.
Bog: Ali ipak radi čega najviše?
Dijete: Ali najviše radi toga, jer oni vrijeđaju Tebe.
Bog: A tko sam ja?
Dijete: Moj Bog, koji si sama dobrota i zaslužuješ svu moju ljubav.
Bog: Pa što ćeš sada učiniti?
Dijete: Ja čvrsto odlučujem.
Bog: Samo tako, sam po sebi?
Dijete: Uz pomoć Tvoje milosti.
Bog: Da ćeš učiniti koje tri stvari?
Dijete: Da ću ispovjediti svoje grijehe, činiti za njih pokoru , i popraviti svoj život. Amen.

+ + +

XIII Poglavlje

METODE S PRIMJERIMA KAKO DA SE DJECA PRIVIKNU NA MOLENJE KRATKIH MOLITVICA SVOJIM VLASTITIM RIJEČIMA

Pripovijeda se, kako je nekog dana jedna č. sestra tumačila djeci svoga razreda kolika je vrijednost molitve Zdravo Marijo. U tom je tumačenju neprestano ponavljala: "Ako želite, bilo što od naše Blažene Gospe, molite Zdravo Marijo."

Priča o malom dječaku

Na kraju mali neki dječačić diže ruku. Pojavila mu se neka poteškoća i on bi htio, da mu je č. sestra riješi.

"Sestro", govori on savršeno ozbiljno, "ako izgubim loptu i htio bih da mi je Blažena Djevica nađe, trebam li izmoliti cijelu Zdravomariju? Zar ju ne bih mogao jednostavno zamoliti, da mi nađe loptu."

Vrijednost vlastitih molitava

Ne znamo, što je č. sestra odgovorila, ali se nadamo, da ju je pitanje malog dječaka potaklo, da djeci pokaže, koliko vrijede nji-

hove vlastite kratke molitvice, kao i one,koje se nalaze u molitvenicima. Razumije se, da djeca moraju naučiti Zdravomariju i ostale us mene molitve što ih je odobrila sv. Crkva,ali bi njihova pouka u moljenju bila vrlo nepotpuna, kad im ne bismo baš ništa rekli o tome,kako da govore i svoje vlastite kratke, "strelovite" molitvice. Što su djeca mlađa,to vjerojatno više osjećaju potrebu da mole svojim vlastitim molitvicama. Redovite su naše ustaljene molitve obično preteške za naše najmanje.

Što znači molitva

Prema općenitoj pučkoj definiciji, molitva znači razgovor s Bogom, Njegovom Svetom Majkom, s Njegovim anđelima ili s Njegovim Svetima. Ako se pretpostavlja i s pravom očekuje, da ćemo biti prirodni i neusiljeni, kad govorimo svojim roditeljima ili prijateljima na zemlji, onda ne može biti zabranjeno,da budemo prirodni, kad govorimo Bogu ili Njegovim prijateljima na nebu. Možda su najžarče molitve, što ih ikada izrečemo, upravo one, što ih govorimo svojim vlastitim riječima,u smjernoj jednostavnosti i potpunoj prirodnosti.

Primjeri, kako govorimo svojoj Majci

Zaista nije teško učiti djecu, kako da mole svojim vlastitim riječima. Recite im,neka Bogu govore na svoj jednostavni način,sas-

vim onako, kako govore i svojoj rođenoj majci. Evo primjera, koji neka bolje pokaže što mislimo:

Kateh.: "Ako je neki mali dječak gladan, pa bi htio da mu majka dade komadić kolača , što će joj reći?"

Ivica: "Mama, molim te, daj mi malo kolača."

Kateh.: "Tako je! On će je zamoliti štogod ljepše bude mogao. Pa ako je to još i uljudan mali dečkić, što će reći, kad mu majka dade, što je molio?"

Ružica: "Hvala, mama."

Kateh.: "I to je točno, Ružice. On će majci zahvaliti. A ako je po njegovu mišljenju kolač lijep i dobra okusa, što mislite , što će reći mami? Je li, Đukice?"

Đukica: " Mama, baš si napravila fini kolač."

Kateh.: "Sjajno, Đukice! On će dakle mamu hvaliti i slaviti. Ali ako mu, dok jede , padne koja mrvica na pod, što ga je Majka upravo pomela, što mislite, djeco, šta će taj dječak reći?"

Ljubica: "Ja mislim, da bi morao reći , žao mi je, mama."

Kateh.: "Dobro je, Ljubice. On će dakle, reći mami, da žali, da mu je žao. Nego bi li to bilo dosta, da samo jednostavno kaže, da mu je žao, a dalje nikome ništa."

Jelka: "Ne, Velečasni, Sestro. Ja mislim da bi morao još reći. Odmah ću je pokupiti,pa bi smjesta morao i učiniti tako".

Kateh.: "E, tako bi već bilo mnogo bolje".

Primjeri, kako možemo govoriti s Bogom, Njegovom Svetom Majkom i Njegovim Svetima

U razlaganju ovih i sličnih primjera vidjet će djeca, da se majci obraćaju i s njom govore ne samo da od nje mole stvari, nego i da joj zahvale, a katkada i da ju zamole za oproštenje. Nakon toga ne će biti teško poučiti djecu, da na sličan način razgovaraju i sa Bogom, Njegovom Svetom Majkom, s Njegovim anđelima i Svecima. U tu se svrhu može korisno upotrijebiti i slijedeći način:

Kateh.: "Mala djevojčica, po imenu Barica, veoma je bolesna. Htjela bi, da joj Blažena Djevica pomogne. Kako bi to kratko zamolila svojim vlastitim riječima?"

Ana: "Draga Majko Marijo, molim Te, ozdravi me."

Kateh.: "A kad Barica ozdravi, kako će zahvaliti Blaženoj Djevici?"

Ana: "Draga Majko Marijo, meni je sada bolje. Velika Ti hvala."

Kateh.: "Neki dječak imenom Andrija, čuje gdje njegova majka govori: "Ne znam, što ćemo početi, ako tata u najskorije vrijeme ne dobije posla? Što kod toga može učiniti Andrija?"

Ivica: "Može se moliti sv. Antunu."

Kateh.:"Kako? Reci nam ti, kojim bi se riječima molio?"

Ivica: "Dobri, sveti Antune, molim te, pomozi mome ocu, da nađe posla."

Kateh.: "U jednom razredu bilo je neki dan natjecanje i Joško je pobijedio. On želi zahvaliti Isusu za to i htio bi znati što da kaže."

Perica: "To je lako, Velečasni. Može reći sasvim jednostavno, 'Hvala Ti, Isuse'".

Kateh.: "Jedan je dječak neki dan spremao teretna kola. Recimo, da se zvao Luka. Kako je radio, najednom ogrebe ruku na jedan čavao. Mjesto da se razljuti, prikazao je bol Isusu. Bog zna, s kakvom je molitvom to učinio."

Mirjana: "Možda je rekao samo, 'Sve za Tebe, o Isuse'".

Kateh.: Jedan drugi dječak igrao se na dvorištu. Razljutio se nešto i udario neko malo dijete. Poslije, kad je promislio, kako je to bilo nisko od njega, bilo mu je veoma žao. Znao je dobro, da ono što je učinio, nije zabolilo samo ono malo dijete, nego i Isusa. Kako bi glasila zgodna molitvica, koju bi u toj prilici bio mogao reći?"

Stanko: "Isuse, žao mi je. Oprosti mi, molim Te. Ne ću to više nikada učiniti."

Kateh.: "Djevojčica je promatrala jednu veoma lijepu ružu. Znala je, da je tu divnu ružu stvorio Bog. Kako bi svojim riječima rekla Bogu, da joj se ruža veoma sviđa?"

Marica: "Dragi Bože, kako si divnu ružu stvorio. Kako tek Ti mora da si divan, kad za mene stvaraš ovako lijepe stvari."

Pouka o molitvi za odrasliju djecu

Napišite na ploču ovu strelovitu molitvicu: "Sve za Tebe, Presveto Srce Isusovo"! Recite učenicima, da zamisle, kako jedan svetac sa najvećim žarom izgovara molitvicu.Kakve će slike i predodžbe nastati u pameti toga sveca? Isus (tu štapićem pokažite na posljednju riječ molitvice), ali ne samo Isus, nego i (tu pokazujte štapićem od posljednje riječi molitvice natrag redom do prve) Srce Isusovo - sveto Srce Isusovo - Presveto Srce Isusovo.

Uputa za jednostavnu meditaciju

"Presveto Srce Isusovo" - zamislite ga živo! Što pojedinosti dozivaju u pamet svecu, na kakove ga misli navode? Srce! Probodeno Srce! Plamen? Trnje? Trnova kruna? Križ?

"Ti" - "Za tebe" - Dar? Mali dar? Veliki dar? Sve! Prikazanje - prikazati ujutro - obnoviti prikazanje često preko dana.

Sada zamislite, da čujete sveca kako govori tu istu molitvicu, ali jednu riječ da izmijeni. (Mjesto riječi "za" napišite riječ "po" i ispravite "Tebe" u "Tebi"). Što mislite, kada će svetac izgovoriti molitvicu u tom obliku? (Neka se o tome razvije što širi razgovor i rasprava).

Ili (Tu napišite "od Tebe", umjesto " po Tebi").

Ili (ovdje metnite "Tebi", mjesto "od Tebe").

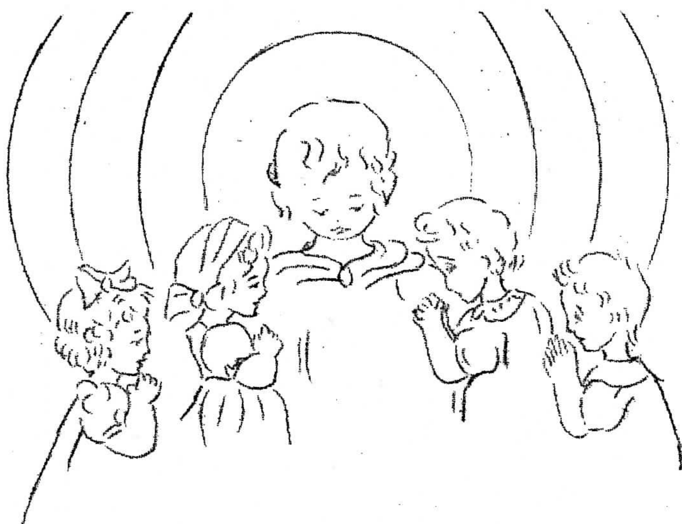
Ili (tu stavite "poput Tebe," umjesto "Tebi").

Ili (napišite - "s Tobom", umjesto "poput Tebe").

Ili("tu metnite "uvijek s", "mjesto "s")

Ako Katehist zaista uđe u duh ove lekcije, može djeci dati da sami zaključe, kada bi oni sami mogli promijeniti sitne riječi "za", "u", "po", "od", "kao", "s" ili "uvijek s".

+ + +

"Pustite malene, da dođu k meni..."

P O G O V O R

A sad pođimo i navieštajmo djeci Božje Kraljevstvo. Učimo ih sve što nam je povjerio Gospodar Kraljevstva. Predavajmo vjerno dalje povjerenu nam istinu i ljubav onima, koje je Učitelj istine najviše ljubio. On je drhtao nad njihovom sudbinom, jer je sam najjasnije vidio, da tko u kraljevstvo Oca ne uđe kao dijete, ne će uopće u nj ući. Ako ih naučimo sve i najsitnije zapovijedi i želje Očeve, zvat ćemo se velikima u Kraljevstvu nebeskom.

Ne zaboravimo pritom da snaga i uvjerljivost naše kateheze ovisi o žaru našeg uvjerenja i ljubavi, o našoj povezanosti s Isusom Velikim Učiteljem svih ljudi. Uđimo sami najprije u Srce Njegovo, u srž Njegove misli, onda tek uvodimo djecu u srž samog misterija: da smo sa svim ljudima, našom braćom, pozvani da budemo sinovi i kćeri Božje u Jedinom Sinu Njegovu Isusu, slični Njemu i sretni poput Njega.

Navieštajmo malenima adekvatno, neokrnjeno i nerazvodnjeno kršćanstvo. Učimo ih i pokažujmo primjerom kako da ljube Isusa, ali cijelog Isusa, i sve što je Njegovo: Njegova Oca, Njegova Duha Svetoga i Njegovu preblaženu Majku, Njegovo Otajstveno Tijelo: Crkvu i sve ljude.

Nikada ne zaboravimo, da je Isus utjelovljeni Bog i da ostaje utjelovljen zauvijek.

Utjelovljenje je norma. Svaka Isusova misao teži za tim, da se zaodjene u vidljivo ruho, kao što se je i On sam,Očeva jedina misao zaodjenuo našom vidljivom, opipljivom materijom. Zato Njegova nauka traži vidljivo odijelo, ruho, da se prikladno zaodjene, inkarnira i tako lakše uđe u djetinju dušu. Traži najzgodniji način: metodu. Ta metoda su istine, do kojih dolazimo na koncu istraživanja, umarajućeg tapkanja, nakon duga napora i lutanja. Zato su metode najizvrsnije istine,jer one napokon pokazuju najbolji,najlakši i najuspješniji put do svrhe. Metoda je utvrđena i prokušana istina, ona nas oslobađa opetovanih pokušaja i muka, što ih pate oni, koji probijaju drugima put.Čemu da ga probija svaki iznova, kad je već otvoren. Koliki imaju žara i volje pa ipak ne uspijevaju, jer nemaju načina t.j.metode ili se nisu toliko umjeli svladati, da bar razgovijetno i propisno govore. Prezirati metode znači konačno biti ohol: zar ja da slijedim druge,ja sam sebi stvaram put.

Prihvatimo rado ovu pregršt mudrih savjeta, skupljenih decenijima rada i iskustva mudrih i žarkih duša. Nije u metodi sila Božje riječi, ali Bog hoće da se Njegove misli, koje mi naviještamo neprestano utjelovljuju i tako lakše uđu u srca Njegovih najmilijih.

Izdavač

S a d r ž a j

\+ \+ \+